קרבן העדה על תלמוד ירושלמי ביצה

רבי דוד פרנקל

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

קרבן העדה על תלמוד ירושלמי ביצה

רבי דוד פרנקל

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/קרבן-העדה-על-תלמוד-ירושלמי-ביצה/
הקובץ נוצר ב־20 בנובמבר 2026 מגרסה v39-202611200317 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה א 4
הלכה ב 9
הלכה ג 10
הלכה ד 14
הלכה ה 16
הלכה ו 17
הלכה ז 19
הלכה ח 20
הלכה ט 21
הלכה י 22
הלכה יא 25
הלכה יב 26
פרק ב 27
הלכה א 27
הלכה ב 30
הלכה ג 31
הלכה ד 31
הלכה ה 33
הלכה ו 34
הלכה ז 35
הלכה ח 35
הלכה ט 37
הלכה י 37
פרק ג 38
הלכה א 38
הלכה ב 39
הלכה ג 41
הלכה ד 41
הלכה ה 43
הלכה ו 44
הלכה ז 45
הלכה ח 45
הלכה ט 46
פרק ד 46
הלכה א 46
הלכה ב 48
הלכה ג 49
הלכה ד 51
הלכה ה 52
הלכה ו 53
הלכה ז 53
פרק ה 55
הלכה א 55
הלכה ב 57
הלכה ג 62
הלכה ד 63
הלכה ה 64
הלכה ו 64
הלכה ז 65
הלכה ח 65

פרק א

הלכה א

מתני' **לא תאכל**. בו ביום בגמ' מפרש טעמא:

גמ' **מוכנת היא**. הביצה ע"ג אמה דסובר סתם תרנגולת לאכילה עומדת כדלקמן ולאו מוקצה היא דבעודה בתוך מעיה אם נשחטת האם היתה נאכלת:

נעשית. כדבר מוקצה שאינו ראוי לאכילה מחמת לחותו כגון גרוגרות וצמוקים שנתייבשו בשבת והוא לא ידע בו שיתייבש:

שמא אינו אסור. בתמיה דודאי אסור דהא בכניסת שבת הקצה אותו מדעתו א"כ ה"ה ביצה נמי כיון שלא ידע שיוגמר הביצה היום אסורה:

הרי אלו מותרות. והך ברייתא ודאי ב"ה היא דלב"ש אפי' נולדה מותרת כ"ש בתוכה ואס"ד דטעמא דב"ה דאסרי משום דהויא כמוקצה שיבש אף בנמצאו גמורות בתוכם לאחר שחיטה יאסרו דהא לא ידע שיגמרו במעי אמן:

לא דומה וכו'. א"כ לא דמיין למוקצה שיבש שהרי עדיין אינן גמורות ולזה לא הוויין מוקצה מעולם שהרי היה דעתו על האם ומסתמא חשב נמי שימצא בתוכה ביצים שאינן גמורות ואף זו כאחת מהם שאינם גמורות לכל דבר אע"פ שקליפתן הלבנות עליהן:

וחורנא. ואידך:

שאינה נגמרת לאפרוח. שאין ביצה ראויה שינצר ממנה אפרוח אא"כ נולדה בחיי התרנגולת:

מה הן בחלב. ביצים הנמצאים בתרנגולת שחוטה אימתי מותרין לאכלן עם חלב ולא הוויין כבשר:

מעורות. מחוברות בגידין בשדרה בשלל הקבועין בו כגופם דמיין והן כבשר ואסורות בחלב:

שיצא רובה מעי"ט. וחזרה בתוך מעיה וילדתה בלילה מותרות דה"ל כאילו נולדה מאתמול:

מה פליגין. כי פליגי:

בשיצא מיעוטה. כלומר אפי' יצא מיעוטה וכ"ש אם לא יצא כלל:

כשם. שביצה שנולדה בי"ט אסורה באכילה לב"ה כך אסורה בטלטול:

נתערבה. ביצה שנולדה בי"ט במאה או באלף כולן אסורות דה"ל דבר שיש לו מתירין ולא בטיל:

מה כמ"ד וכו'. הניחא למ"ד ספק מוכן כלומר ספק מוקצה אסור בי"ט הלכך כולן אסורות דספיקא נינהו אלא למ"ד ספק מוכן מותר. קשיא הך ברייתא מ"ט נתערבה אסורות ופלוגתא היא לקמן פ"ג:

ומשני מודה הוא דהכא אסור. דלא דמיא לספק מוקצה כגון פירות שספק אם נשרו היום מן האילן או מאתמול דאיכא ספק אם יש כאן איסור כלל אבל הכא בנתערבה שיש כאן ודאי איסור אלא דמספקא לן אם זו היא מודה דכולן אסורין:

תאכל. הביצה שנולדה בי"ט ואמה:

אם היתה אמה מוכנת וכו'. וה"ק תאכל היא אגב אמה:

ופריך ואין כל התרנגולים מוכנים לשחיטה. בתמיה ופשיטא דהיא ואמה שריא ואם בא לומר כב"ש לישמעינן ביצה ואמה ל"ל פשיטא דשריא:

תאכל בהכינה של אמה. לעולם כב"ש וה"ק לכך הביצה מותרת שמוכנת ע"ג אמה וכדאמרינן לעיל אליבא דבית שמאי:

שמתיר עצמו. בלידתו להיות נשחט מה שלא היה לפני לידתו אף מוקצה התיר עצמו בלידתו דמגו דאתקן להא אתקן להא:

מדברית. בהמות הרועות באגם דתנן לקמן סוף מכלתין אין משקין ושוחטין את המדברית משום מוקצה אמאי נימא הואיל ואיתקן לשחיטה דכל זמן שהיתה רועה באפר לא עמדה לשחיטה כלל:

צבייה שבאת לידו בי"ט תהא מותרת ולא תיאסר משום מוקצה לפי שהיא מתרת עצמה לאכילה בשחיטה בתמיה:

חזר ר' זעירא ואמר. דטעמא אחרינא איכא הכא להתיר עגל שנולד ביו"ט ולא דמי לביצה לפי שהעגל מאתמול הוא גומר כלומר שהרי היה יכול להיות נולד יום או יומים קודם י"ט וא"כ לא אקצי דעתיה מיניה ברם הכא בביצה אי אפשר שתלד עד שתהא הביצה נגמרת ובו ביום נגמרה בו ביום נולדה ויש כאן איסור מוקצה:

אמר ר' בא אתייא. האי טעמא דר"ז לחלק בין עגל לבין ביצה כמ"ד הבהמה יולדת לחדשים מקוטעין דבהמה גסה טהורה יולדת לט' חדשים כדאמר בהאי תלמודא בפרק החולץ בהלכה י"א ופליגי התם אם יולדת נמי לחדשים מקוטעין או לשלימין דוקא ומילתא דר"ז לא אתיא אלא כהאי מ"ד דיולדת ג"כ למקוטעין וכשנכנסת לחדש התשיעי ראויה היא שתלד בכל יום ויום ודעתיה על הולד אבל כמ"ד בהמה יולדת לחדשים מסויימין וט' שלימין בדוקא א"כ הגע עצמך דבכה"ג שסיים לו היום אימתי שעלה עליה הזכר ולא כלו תשעה חדשים שלימין עד בו ביום שנולד העגל והוא יו"ט והשתא איכא

איסור מוקצה עליה ודמי לביצה שבו ביום נגמרה ובו ביום נולדה ואנן סתמא אמרי' עגל שנולד בי"ט מותר ומשמע דבכל גווני מותר ושמעינן השתא דלא אתיא מילתיה דר"ז אלא כמ"ד הבהמה יולדת לחדשים מקוטעין:

גוזל שנולד ביו"ט וכו'. כדלעיל גבי עגל. ופריך לא כן תני בברייתא ביצים שריקמו וכו' ואפי' שחטן אסורין משום שקץ:

תיפתר. דמיירי באלין דנפקין מקליפתן ועם כנפיהון עליהן:

ר' אבהו וכו' שאיל. על האי ברייתא ששנינו כל שתשמישו ביום וכו' כהאי התיבון דלקמיה:

הרי התרנגולת וכו'. והיא יולדת בין ביום ובין בלילה כדאשכחן דלפעמים יולדת בלילה:

שנייא היא. היכא דיולדת בלילה שכן היא יולדת לפעמים בלא זכר אלא בספנא מארעא ודוקא אותה יולדת היא אף בלילה:

עגל שנולד מן הטריפה בי"ט מותר. דאע"ג דלא שייך כאן לומר דמוכן אגב אמו הוא אפ"ה מותר דנעשה כדבר מוכן שטמון בדבר שאינו מוכן וכשיוצא ממנו נשאר הוא מוכן:

תמן תנינן. בפ"ה דעדיות:

ביצת נבילה אם יש כיוצא בה נמכרת בשוק. שקליפתה קשה ונגמרת כשאר ביצים הנמכרות בשוק מותרת כדברי ב"ש וכו'. וגרסי' לסוגיא זו בפ"ב דע"ז בהלכה ז':

גמורה היתה. דמאחר שנמצאת נגמרת אמרינן גמורה היתה עד שלא נעשית נבילה:

מעתה אפילו אין כיוצא בה וכו'. דנימא נמי שנתהווה בה הביצה קודם שנתנבלה:

אם אומר את כן וכו'. כלומר באין כיוצא בה נמכרת אין להקל שמכיון שלא נגמרה הויא כבני מעיה וקשורה בשלל של ביצים ולא נתיר שלל של ביצים של נבילה:

וב"ש כמשנה אחרונה וב"ה כמשנה הראשונה. בתמיה דטפי אית לן לאוקמי ב"ה כמשנה אחרונה דתיהוי הלכתא כוותייהו:

אין מעמידין. חלב:

לא בקיבת הנבילה. כלומר בחלב הקרוש שנמצא בקיבה מחלב שינקה בחייה:

ולא. בחלב שנמצא בקיבת בהמה ששחטה עכו"ם:

חזרו לומר מעמידין בקיבת נבלה. כיון דאינה מחוברת בה בבהמה עצמה מותרת:

בעי. פריך מה כר"א וכי כר"א א"ר יוחנן לשמעתתיה דקאמר אין מעמידין בקיבת עכו"ם משום דקסבר סתם מחשבת עכו"ם לעכו"ם הלכך אע"ג דאינו מחובר בגופה מיתסר דאפילו פירשה של עכו"ם מיתסר דכתיב ולא ידבק בידך מאומה וכ"ש האי דניחא ליה בניפחי':

ר"י בשם רבי יוחנן. פליג אר"ח בר בא וסובר דאין חילוק בין קיבת נבלה לקיבת עכו"ם דבמשנה הראשונה תרווייהו אסירי דקסברי אפילו דבר שאינה גופה אסור ובמשנה האחרונה תרווייהו שריין דדבר שאינה גופה מותר:

לשון מתניתא. דס"פ כל הבשר דתנן קיבת עכו"ם ושל נבלה אסורה וכו' כשרה שינקה מן הטריפה קיבתה אסורה טריפה שינקה מן הכשרה קיבתה מותרת:

מסייעא לר"ח בר בא. דאמר משמיה דר"י דאף למשנה האחרונה אין מעמידין בקיבת העכו"ם וטריפה שינקה מן הכשירה קיבתה מותרת. אתיא כמשנה אחרונה קיבת העכו"ם דשריא וקשיא לישמעי' קיבת העכו"ם וכ"ש קיבת טריפה אלא ודאי דקיבת העכו"ם אפי' לאחר תהא אסורא:

ומשני אפי' דיסברון וכו'. לעולם ב"ש וב"ה כמשנה האחרונה לא קשיא אב"ה דאסרי ביצת נבלה דביצה גידולי התרנגולת וה"ל כנבלה עצמה:

קיבה. החלב שבקיבה ממקום אחר באת ממה שינקה מן הכשרה ולכך מותרת אפילו משל נבלה:

שביקעו. שדרסו:

אמרו. אע"פ דקי"ל כב"ה דביצת נבלה אפילו כיוצא בה נמכרת בשוק אסורה שאני ביצה דמגופה גדלה משא"כ קיבה:

היא המחלוקת. זו היא עיקר מחלוקת דבית הלל סברי דסעודת שבת ויום טוב בעי הזמנה מיום חול מדכתיב והכינו את אשר יביאו חול מכין לשבת וליום טוב דכתיב ביום הששי וסתם ששי חול הוא ואחשבה רחמנא לסעודת שבת ויום טוב דבעי הזמנה ואין י"ט מכין לשבת ולא שבת לי"ט וב"ש סברי דאף שבת וי"ט לא בעי הכנה:

ר"ח. הורה לאנשי ציפורי בספיחי חרדל שמותרין לקנות בשביעית כר"י דתנן בפ"ט דשביעית ר"א ספיחי חרדל מותרין שלא נחשדו עליהן עוברי עבירה להביאן מן המשומר:

ובביצה כר"י. דנולדה בשבת לא תיאכל בי"ט:

עאל. נכנס רבי יוחנן ודרש להן כרבנן דהכא בביצה נולדה בזה תיאכל בזה:

וכרבנן. דהתם ספיחין אסורין:

מן קומוי. מלפני שני דברים אלו ירד ר"י מן ציפורי לטבריא אמר מה הבאתם לי האי סבא רבי חנינא מה שאני מתיר הוא אוסר ומה שאני אוסר הוא מתיר:

אתא. מעשה לפני רבי יוסי בביצה שנולדה בי"ט לאכלה בשבת שלאחריו ורצה למיעבד כרבי יוחנן כיון ששמע דרב ור"ח תרווייהו פליגי עליה דר"י ואסרי לא פסק כלל הוראה זו:

שרע. השמיט:

דאיתפלגון. דפליגי רב אולי צ"ל ור"י ושמואל:

שירי פתילה שכבו בשבת מהו להדליקם בי"ט. מי דמי להכנה שע"י שכבו בשבת וניתותרו ראוין לי"ט:

ופריך מה אכפן לה פתילה לגבי ביצה. מאי דמיא פתילה לביצה פתילה אסורה משום שהוקצה לשבת ודמיא לנר חנוכה שהוקצה למצותו שאסור בהנאה לאחר שכבה והלכך גם ביו"ט הסמוך לשבת אסורה דקדושה אחת הן אבל ביצה אסורה משום הכנה דכל ביצה דמתיילדה האידנא מאתמול גמרה לה ליכא למשמע מפתילה שי"ל דלית ליה הכנה:

מה אכפן. מה איכפת ובעירובין הגי' מה מכפלה:

מן מה. שאנו רואין דחכמים מדמין פתילה לביצה שמעינן דאף ביצה משום מוקצה אסורה ולא משום הכנה וכיון דהוקצה לשבת אף ביום טוב אסורה וכן שירי פתילה נמי אסורה משום שהוקצה לשבת:

משום ד' זקנים אמרו. י"ט הסמוך לשבת או שבת הסמוך ליום טוב ונאכל עירובו ביום ראשון:

הרי הוא כבני עירו בשני. משום דשתי קדושות הן ובין השמשות דשני שהיה לו לעירובו לחול כבר נאכל אבל אי קדושה אחת הן כבר קנה עירובו מביה"ש דראשון אף לשני:

תמן הוא עביד. התם גבי עירובין עביד ליום טוב ושבת ב' קדושות מדאמר הלכה כד' זקנים:

והכא. גבי שירי פתילה דאסר רב שמעינן דסבירא ליה דקדושה אחת היא וכדפרישית לעיל:

אמר רבי מנא. סיומא דקושיא היא מדקא משוי להדדי:

היא הדא וכו'. כלומר דא ודא אחת היא דביצה ופתילה שוין הן שמע מינה דטעמא משום דקדושה אחת היא וקשיא דרב אדרב:

הכל מודין. בית שמאי ובית הלל:

בנשרין. פירות שנשרו מן הדקל ביום טוב שהן אסורין:

ומשני אילו נשרים. כשהיו הפירות מחוברים לאילן:

שמא אינן אסורין. בתמיה ודאי שהן אסורין הלכך לא מהני להו מה שנפלו בי"ט ומוקצה הם:

אבל ביצים. כשהיו בתוך מעי אמן היה להן היתר על ידי שחיטת אמה דנמצאו בתוכם לכ"ע מותרין הלכך סברי ב"ש דלאו מוקצה היא אפילו יצאה מחיים:

ופריך מעתה. דביצה מותרת שהיא מוכנת אגב אמה א"כ אם נולד בי"ט לא תיאכל בשבת שלאחריו דהרי גם התרנגולת אסורה בשבת נמצא שי"ט הכין לשבת וכן הנולדה בשבת שהאם אסורה בשחיטה לא תיאכל בי"ט שלאחריו שהרי ביומו אסור' ואין מכין לי"ט:

לא דייך וכו'. אין הטעם משום הכנה אלא משום נולד הלכך אינו אסור אלא ביומו ואין לך להרבות באיסורה:

עיטורי סוכה. שעיטרה בקרמין וסדינין ותלה בה אגוזים ושקדים:

מה הן. בשמיני של חג:

הן בטיליין ע"ג סוכה. ואסורין:

מכאן ואילך. לאחר ז' הן כמוכנין ליהנות מהן ומותרין:

קדושת י"ט עליהן. כלומר קדושת התחלת י"ט עליהן דמגו דאתקצאי לבין השמשות איתקצאי לכולא יומא ואסורין בשמיני:

מה אתא מישאול. כי קמיבעיא לי אם חל שמיני בע"ש מותרין בשבת שלאחריו אע"ג דבין השמשות נמי היו אסורין ולא אמרינן תרי מגו או דילמא אפילו תרי מגו אמרינן:

כמ"ד שתי קדושות הן. הוא דקמיבעיא לי דלמ"ד קדושה אחת הן ודאי אסורה:

הלכה ב

מתני' **בש"א שאור בכזית וכו'**. בגמרא מפרש במאי פליגי ומשום דהנך תלת מילי מקולי ב"ש וחומרי ב"ה בי"ט תני להו הכא גבי הדדי:

גמ' **לא שנו**. כי פליגי ב"ש וב"ה לביעורו. דב"ש סברי מדכתב רחמנא לתרווייהו שאור וחמץ ולכתוב חמץ שאין חימוצו קשה שחייב לבער וכ"ש שאור שחימוצו קשה אלא ש"מ שיעורו של זה אינו כשיעורו של זה ולא ילפינן ביעור מאכילה וב"ה סברי זה וזה בכזית דילפינן ביעור מאכילה:

הא לאכילה. לא פליגי דזה וזה בכזית מדפתח הכ' בשאור וסיים בחמץ דכתיב שאור לא ימצא בבתיכם כי כל אוכל מחמצת לומר לך ששיעורן שוה:

ה"ג בין לביעור ובין לאכילה בככותבת קם רבי מנא עם ר"ח. ואמר ר"ח דבאכילה לכ"ע בכזית:

א"ל. ממאן שמע רבי דבר זה:

דילא כן. דאל"כ אלא דב"ש סברי דאף באכילה שאור בכזית וחמץ בככותבת קשיא ליתני במתני' דריש כריתות ל"ז כריתות ונחלק חמץ לשני כריתות לשאור וחמץ דכיון דאין שיעורן שוה אם אכלן בהעלם אחת חייב שתים ומתני' קחשיב כמה קרבנות חייב אם עשה לכריתות כולן בהעלם אחת אלא מדלא קחשיב אלא ל"ו כריתות ש"מ דשיעורן שוה:

הלכה ג

מתני' **השוחט חיה ועוף**. הבא לישחט חיה ועוף ונמלך בב"ד כיצד יעשה:

בש"א. בית דין מורין לו שישחוט לכתחילה ויחפור בדקר נעוץ:

דקר. יתד שנועצים בארץ:

שאפר כירה מוכן הוא. לא קאי אמלתייהו דב"ש וב"ה אלא מלתא באנפי נפשה היא וה"ק ואפר כירה מוכן הוא וא"צ הזמנה דדעתיה עילויה:

גמ' **שהותר מכלל בישול ביום טוב**. מתוך שהותר בישול לצורך הותר נמי שלא לצורך:

לוקה. דלא אמרינן מתוך וכו':

שהותר מכלל חרישה בי"ט. אי מזדמני ליה צפור וחיה לשחוט ואם היה מבקש אחר עפר ינגב הדם או יטשטש ע"י מים ולא יקיים מצות כיסוי וגם אין יכול לקפלו וליטלו מותר לחפור לכסות בו דמן ובברייתא תניא דהחורש בי"ט חייב ובבבלי בפסחים דף מ"ד מביא הברייתא:

לא הותרה חרישה כדרכה. אף כשהתירו לו חרישה לכיסוי ביו"ט לא התירו אלא ע"י שינוי ואינו אלא שבות בעלמא משא"כ בישול כדרכו מותר הלכך אמרינן מתוך:

דר"ש היא. מתני' אתיא כר"ש דאף אם היה לו דקר נעוץ מ"מ גומא קעביד בי"ט אלא ודאי דס"ל כר"ש:

דר' שמעון אמר מלאכה שאין צריך לגופה. כגון הכא שא"צ לחרישה ולא לגומא אלא לעפרה אינו חייב עליה ואע"ג דמדרבנן אוסר ר"ש מ"מ משום שמחת י"ט התירו:

אתה אמרת דבר זה. דמתני' כר"ש:

וזה. השוחט חיה ועוף ביו"ט וכו':

אחד מהם נאמר כ"ג. הן דהא אי ר"מ כר"י ס"ל דמלאכה שא"צ לגופה לכ"ע חייבין עליה ע"כ לומר דלא פליגי ב"ש וב"ה בדבר זה דלר"י הכל אסור לדבריך שאתה אומר דכחרישה ממש היא חפירת דקר ולא הותרה חרישה מעולם בי"ט:

אלא ר"מ ור"ש אמרו דבר אחד. ע"כ לומר דר"מ ור"ש תרווייהו סברי דמלאכה שא"צ לגופה לכ"ע פטור עליה וב"ש וב"ה בשמחת י"ט פליגי:

לא כן סברנן מימר. לא כן א"ר יוחנן בפ' במה מדליקין (דף י' ע"א) גבי המכבה את הנר דר"י פוטר בכולן חוץ מן הפתילה וא"ר יוחנן רבי יוסי ור"ש אמרו דבר אחד דטעמא דר' יוסי מפני שיש לו צורך בגוף הפתילה ולדבריך הל"ל דשלשתם אמרו דבר אחד:

אלא מילי דצריכין לרבנן וכו'. מאי דמיבעיא לרבנן והיינו ר' יוחנן דמיבעיא ליה הך בעיא דבסמוך בקצירת העשבים פשיטא לכם דהא גם בחופר לכסות פסיק רישיה הוא ואפ"ה מתיר ר' שמי אליבא דר"ש ומאי דפשיטא לרבנן דטעמא דמתני' דביצה משום דחרישה כלאחר יד היא מספקא לכון דה"ל לב"ה להתיר אפי' לחפור:

קצר לצורך עשבים. כלומר פשיטא אם קצר לצורך עשבים שחייב משום קוצר ואינו חייב משום שהוא מיפה את הקרקע כיון דא"צ לגופה שאין כונתו בקצירת העשבים לייפות הקרקע כי אם ליהנות מן העשבים:

לא צורכה. לא מיבעיא לן אלא בקוצר לייפות הקרקע אם הוא חייב משום קוצר דה"ל פסיק רישיה שא"א לייפות הקרקע אם לא בקצירה ומודה ר"ש דחייב ומשום מייפה את הקרקע שהיא תולדה דחורש או לא מחייב אלא משום חורש ולא משום קוצר דאף בפסיק רישיה פליג ר"ש:

ואפילו תימר דר"ש. כלומר הא דקמיבעיא לן לר"ש אם מודה בפסיק רישיה או לא אבל לרבנן דר"ש דסוברים מלאכה שא"צ לגופה חייב עליה ודאי אפי' נתכוון לקצירת עשבים חייב אתרווייהו דהא מ"מ קצר וגם מיפה את הקרקע:

מיליהון דרבנן. הא דר' חייא בשם ר"י:

ה"ג מסייעין לרבי שמי דלעיל דאמר דלר"ש אפילו פסיק רישיה פטור:

לגופו. אם לאכול הדג סחטו ממשקה שצף עליו והנבלע בו מותר לכתחילה דלאו מפרק הוא הואיל ולאו למשקין הוא צריך:

אם להוציא ציר. שהוא צריך למימיו חייב חטאת:

ואפילו תימר דר"ש היא. הא ודאי כר"ש אמר ר"י למילתיה דלרבנן אפי' לגופו חייב דאע"ג דאין צריך למימיו מ"מ הרי סחט והוציא ציר:

זאת אומרת. מדאיצטרך לאשמועינן דמותר לכסות באפר כירה ש"מ דשאר צרכיו לדברי הרשות אסור לעשות באפר כירה דאל"כ לישמעי' בדבר הרשות וכ"ש בכיסוי דמצוה היא:

אבל אם הכינו. מעי"ט לכל צרכיו:

ה"ג מכסין בו צואה ומצוה ואתיא כהאי דאר"ש דדרש ר' אחא וכו' :

צואה. הכניסו לכסות בו צואה:

איתפלגון. פליגי בה:

יש הכן לצואה. מהני הכנה שיהא מותר לכסות בו צואה:
וחורנה. ואידך:
ויכסה בו את הכוי. אם איתא דיש עפר מוכן לכל צרכי אדם צ"ל יכסה לכסות בו הכוי אלמה תנן בביכורים כוי אין שוחטין אותו בי"ט ואם שחטו אין מכסין את דמו דשמא חיה וצריך כיסוי והוא אינו יכול לכסותו בי"ט משום איסור טלטול עפר:
כוי. ספק חיה ספק בהמה:
א"ל כוי דרך בני אדם לטעות בו. שיאמרו מדהתירו רבנן לטרוח בי"ט לכסות דמו ודאי חיה הוא ויבואו לאכול חלבו א"נ יבואו להתיר לחפור בדקר ולכסות:
א"ל אם אומר את כן. שיאמרו מדהתירו רבנן לטלטל העפר יסברו שהוא ככיסוי הדם ממש א"כ אפי' בכיסוי צואה יבואו לטעות ויאמרו שאם אין לו עפר לכסות בו צואה מותר לחפור בדקר לכסותו כמו כיסוי הדם:
מכסין בו. דם צפור וחיה. ל"א אכוי קאי דמכסין בו:
לשעבר. בשכבר שחט מכסה בעפר זו שהכניס:
בבא לישאל בתחילה. קודם ששחט מה יעשה אם ישחוט או לא אוסרין אותו אע"ג שיש לו עפר זו שהכניס לטוח גגו:
מפני שהוא ספק. ואיכא למילף מק"ו דאין מכסין וכדמסיק:
ומה אם מילה שודאו דוחה שבת. דכתיב ביום השמיני ימול ביום אפי' בשב':
אין ספיקה דוחה י"ט. כדתנן בפר"א דמילה נולד ביה"ש נימול לט' לספק תשיעי בין השמשות של ע"ש נימול לעשרה חל י"ט להיות אחר אותו שבת שהוא עשירי נימול לי"א משום דמילה שלא בזמנה לא דחיא דנפקא לן מהוא לבדו הוא ולא מכשיריו לבדו ולא מילה שלא בזמנה:
ופריך ומותר לשחוט בשבת. בתמיה א"כ מאי קאמר שאין וודאו דוחה שבת הא ליכא כיסוי כלל בשבת:
אמר לה להא דמשני בשוחט לחולה בסתם ולא אמרה משמיה דר' יוחנן אבל ר"י ברבי בון אמרה משמיה דר"י:
בשוחט לחולה. שיש בו סכנה:
א"ל. לר' יוסי והרי תקיעת שופר בגבולין יוכיח דתנן בר"ה פ"ד במקדש היו תוקעין אבל לא במדינה:
ופריך מה ספק יש שם. בתקיעת שופר בגבולין ביום טוב דאע"ג דעבדינן שני ימים ר"ה מספק מ"מ בתקיעה ליכא איסורא ממה נפשך דאם חול הוא מותר לתקוע ואם יו"ט הוא מדאורייתא מותר לתקוע:

באנדרוגינס שתוקע. ביו"ט והוא ספק איש ספק אשה ואשה פטורה מתקיעת שופר ואסורה לתקוע:

ותני כן. ותניא נמי הכי בברייתא דאנדרוגינוס תוקע:

מוציא את מינו. אנדרוגינוס כמותו דאי בתר זכרות אזלת שניהם חייבין ואי בתר נקבות אזלת שניהם פטורים:

טומטום אינו מוציא לא את מינו. טומטום אחר כמותו שאם נקרעו שמא ימצא זה שתקע נקבה חבירו הוא זכר:

בעי. פריך אם תשובת חכמים לר' יוסי היתה מן אנדרוגינס וכי אפירכא זו יהא ר' חייא שונה שאין תשובה לדברי רבי יוסי לדבריך שאנדרוגינס תוקע לכתחלה תשובה מעלייתא היא אלא ודאי דאנדרוגינס אינו תוקע אלא בדיעבד אם תקע יצא א"כ ליכא תשובה לר' יוסי:

שהיה ר"ח הגדול אומר שאין לו שום תשובה. להשיב עליהם וזה דר"י חדא מינייהו:

ה"ג מה אם מילה שאין ספיקה דוחה י"ט שאין ודאו דוחה לילי י"ט. דאפילו מילה שלא בזמנה דוקא ביום:

וקמת וכו'. וקם הדבר כמו דקמיבעיא לר"ח הגדול במה היתה התשובה של החכמים לר' יוסי:

וקשת בידיהון. דלא ידע והתשובה כן מיבעיא לרבנן בתראי דהיינו לר' יוסה וכדמסיק דלר' יוסה אנדרוגינס לאו יוכיח הוא:

ע"ד דרבי אחא. דאמר תשובת חכמים מאנדרוגינס צ"ל דסובר אנדרוגינס תוקע לכתחילה:

ע"ד דר"י. דאמר דלאו תשובה מעלייתא היא צ"ל דסובר דאנדרוגינס אינו מוציא את מינו אלא בדיעבד:

הדא דאת אמר. לא אמרן דמותר לכסות באפר כירה דוקא באפר שהוסק מע"ט דמאתמול דעתיה עילויה לכל מילי:

אבל באפר שהוסק בי"ט. דליכא למימר דעתיה עילויה מאתמול אסור:

מוטב שיטול מאפר שהוסק בי"ט. דאינו אלא איסור מוקצה שהוא מדרבנן:

ואל יחפור בדקר ויכסה. דאית ביה איסורא דאורייתא:

חברייא אמרין. דלכך מותר לחפור בדקר אף ע"ג דמלאכה היא מותר דאתי עשה דכיסוי הדם ודחי לא תעשה די"ט דלא תעשה כל מלאכה:

דו. כמו דהוא:

אע"פ שאינה כתובה בצידה. סמוך לה ניחא דאף ע"ג דאין עשה דכיסוי הדם כתיב אצל ל"ת די"ט דחי אותה:
ע"ד דר' יוסי. אלא לר"י דהוא אמר כל שאין העשה כתובה סמוך לל"ת אינה דוחה אותה מ"ט התירו במלאכה בי"ט לצורך הכיסוי:
ומשני מכיון שהתחיל. במצות שחיטה אומרים לו שיגמור המצוה ויכסה דהא מיהת עשה היא ודחיא הל"ת אע"פ שאינה כתובה בצידה:
קערה שחקקה קוף. בי"ט מהו שיהא מותר להשתמש מי הוי מוקצה או לא:
קוף. אפ"א בלע"ז:
איתפלגון. פליגי בה ר"ז ור"ה חד אמר אסור ואידך אמר מותר:
נעשה כמוקצה שיבש. בשבת ולא ידע בו ואפ"ה אסור ה"ה קערה נמי אסורה:
נעשה כטבל שתקנו בשוגג. דתניא אם תקנו מתוקן:
מהו להשתמש ע"ג. המקום שעמדה שם הקערה ונעשית גומא מי אמרינן דה"ל כבנין שנעשה בשבת ואסור או לא:
ופשיט כך אנו אומרים. לעולם אסור להשתמש ע"ג קרקע דלמא אתי לאשויי גומות:

הלכה ד

מתני' **אין מוליכין את הסולם**. סולם המיוחד לכך וניכר שהוא של שובך:
מחלון לחלון. באותו שובך עצמו שכן דרך שובך להיות מחיצות הרבה קן לכל זוג וזוג וחלון לכל קן וקן:
אא"כ נענע מבעוד יום. בבריכה ראשונה איירי וסברי ב"ש דחיישינן דלמא כי שקיל להו למחר אתי לאמלוכי וחייס עלייהו והוה טלטול שלא לצורך אבל משנענעו ומשמש בהן מבעוד יום לשחיטה תו לא חס עלייהו וב"ה סברי דלא גזרינן ובדבור בעלמא סגי:
גמ' **נפק לברא**. יצא חוץ לעיר לכפרים לראות שדותיו:
כד. כיון שבא לגבי ר"ח אביו:
ואקים. ר"ח אמורא שידרוש ברבים ברייתא דבסמוך שידע ר"י בנו שטעה:
אבל בסולם של עלייה. לעלות בו לעלייה לדברי הכל אסור:
אר"י בר' אחא סולם של שובך. לכך מותר לטלטלה שלא היה יכול לעשותו מאתמול שהרי כחושין היו אז ולכך הניחן בשובך עוד יום אחד כדישיגדלו אבל סולם של עליי' כבר היה יכול לטלטל' מאתמול ולעשות מלאכתו שעל העליי' מאתמול:
אר"י בר' בון. טעם אחר לחלק ביניהם:
יכול הוא לעמוד עליו ולעשות מלאכתו. כלומר ליקח היוני' מהשובך וניכר לכל שלצורך י"ט הוא עושה אבל סולם של עליי' שאינו יכול לעמוד עליו ולעשות מלאכתו והרוא'

אומר להטיח גגו לשפע הטיח על צד הכתלים שיזובו מימיו הוא עושה והרי הוא עושה מלאכה בי"ט:

סולם של שובך שהוא עולה בו לעליי'. איכא בינייהו דלר"י בר' בון שרי דליכא חשש הרואים שהרי סוברים דלצורך הוא מטלטל' ולר"י בר אחא אסור שהי' לו לעשות מאתמול:

וסולם של עליי' שהוא עולה בו לשובך. דלר"י בר אחא שרי שהרי לא הי' יכול לעשות מלאכתו מאתמול ולר"י בר' בון אסור מפני הרואים:

ופריך מחלפא וכו'. קשיא דב"ש אדב"ש:

דתנינן תמן. לקמן ס"פ המביא:

עומד אדם על המוקצה. הצריך הזמנה והזמנה מועלת לו:

ערב שבת בשביעית. שאין מעשר נוהג בו ואין מחוסר אלא הזמנה וה"ה במעושר ושאר שני שבוע אלא אורחא דמילתא נקיט דסתם מוקצה לאו מעושר הוא דסתם מוקצה גרוגרת וצימוקים הן ואין רגילין לעשר קודם גמר מלאכה:

מכאן אני נוטל למחר. וסגי בהכי דיש ברירה:

ורבי ליעזר לאו שמותי הוא. בתמיה וכי לאו מתלמידי שמאי הוא וסובר דיש ברירה ואילו במתני' סברי ב"ש דצריך שינענע מבעוד יום דאין ברירה:

ומשני חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים. מוקצה דבעלי חיים חמירי טפי משאר מוקצה ולא אמרינן בהו ברירה:

ופריך מחלפה שיטתן דרבנן. דודאי רבנן דפליגי אר"א לקמן ס"פ המביא כב"ה סברי ואמרי התם גבי מוקצה עד שירשום בסימן דאין ברירה:

והכא. ב"ה סברי דבעומד ואומר סגי דיש ברירה:

עוד אינון וכו'. סיומא דקושיא היא כלומר כ"ש הכא דאיכא חומרא יתירא דמוקצה בעלי חיים ואפ"ה מתירין ב"ה כ"ש לגבי פירות. ל"א עוד אינון וכו' וכי אית להו לב"ה דב"ח חמירא ממוקצה דגרוגרת וצימוקי' דודאי מוקצה דגרוגרת וצימוקים גריעו דאקצייה בידים והניחם על הגג משא"כ ביוני שובך:

מקש על שובכי'. הוא על השובך ואומר יזכה לי שובכי סגי לב"ה ואינו צריך לומר זה וזה אני נוטל דכיון שהזמין כולו שובך מותר בכולן:

הלכה ה

מתני' **זימן שחורים ומצא לבנים**. הא פשיטא הוא אלא ה"ק זימן שחורים בקן זה ולבנים בקן זה ומצא שחורים במקום לבנים ולבנים במקום שחורים מהו דתימא הני נינהו ואתהפיך אתהפוכי קמ"ל דספק מוכן אסור:

שנים ומצא ג'. ואינו מכיר המוכנין כולן אסורים:

מותרים. האחד הלך והשנים נשארו ולא אמרינן כשם שהאחד הלך כן הלכו כולם והני אחריני נינהו:

זימן בתוך הקן ומצא לפני הקן. ובתוך הקן לא מצא כלום אסורין:

גמ' **מתניתא**. דתנן שלשה ומצא שנים מותרין:

מאתים. זוז של מעשר שני הניח בתיבה ומצא מנה:

ומנה מוטל. ונשאר הך מנה ממעשר:

וחכ"א חולין. הואיל ולא העלהו לירושלים לא הפרידן זה מזה ושניהם נטלן והניחן במקום אחר וזה חולין שהניח הלום אחרי כן ושכח וה"ה במתני' אמרינן הנך אזלי לעלמא והני אחריני נינהו:

תמן תנינן. פ"ד דמעשר שני:

הרי אלו חולין. מה שמצא הוא חולין שאני אומר מעשר שני ניטל ותנן התם בסיפא דמתני' מאתים ומצא מנה הכל מעשר:

דר' היא. סיפא אתיא כר':

חזר ואמר. מתניתין דהכא אתיא ככ"ע ושאני גוזלים שדרכן לפרוח הלכך אמרינן שהאחד הלך וחביריו נשארו משא"כ במעות כשניטל האחד אמרינן גם השני ניטל והני אחריני נינהו:

הוא הדבר בגוזלים וכו'. כלומר ל"ש גוזלים ל"ש ביצים שהניח בקן מע"ט שלשה ומצא בי"ט שנים מותרין לתנא דמתני' ולא אמרינן הראשונים ניטלו והני בי"ט נולדו ואע"ג דגבי ביצים ליכא למימר דמעצמם נפרדו:

הוי דר' היא. הרי דמתני' ר' היא ולא רבנן:

א"ר יוסה. לעולם ככ"ע אתיא מתני' ושאני מעשר שאביו הניח ובנו מצא ואמרינן דלמא שכח אביו וכבר העלוהו לירושלים או טעה בדיבורו ומעיקרא לא היה אלא מנה:

במעשר שני כהדא דרבי. לחומרא דמנה מונח ומנה מוטל:

הדא דאת אמר. בתוך הקן ומצא לפני הקן דאסור דוקא בשיש שם שני קינין:

אבל בקן אחד. אין הדין כן אלא מותרין:

ופריך והא תנינן. במתני' אם אין שם אלא הן מותרין. ומאי קמ"ל ר' יודן:

בשאין שם אלא גוזל אחד וכו'. מתני' איכא לפרושי דאין שם אלא הן אותן גוזלות שהזמין בתוך הקן וכמניין ההוא מצא לפני הקן או שלא היה שם אלא שחורים קן אחד והן הזמין אבל ר' יודן קמ"ל שהיה בתוך קן שחורים ולבנים והזמין השחורים ומצאן לפני הקן ועדיין היו לבנים בתוך הקן ולמחר לא מצא הלבנים כלל וסד"א כי היכי דהלכו הלבנים אף השחורים הלכו ואלו אחריני נינהו קמ"ל ר' יודן דלא אמרינן הכי:

ה"ג המלחים את התריסים חייב משום בונה וכ"ה בשבת המחזיר את הקרשים שנועלין בהן פתחי החניות בשבת חייב משום בונה:

המלחים. היינו מדבקן:

וב"ה מתירין. בי"ט להחזיר לכתחלה בתמי' בשלמא לסלק את התריסין לא קשיא דמלאכת אוכל נפש הוא אלא להחזיר איך מקילין:

התירו סופו. להחזירן משום תחלתו כדי שיסלקן שאם לא יתירו לו להחזיר לא יסלקם כלל:

ופריך ולא יפתח. ומה בכך:

ומשני אף הוא ממעט משמחת י"ט. שאינו נוטל האוכלין שבתוכו לכך התירו לו אפילו להחזיר:

מחזיר. אף על גב דשרי לו להחזיר מכל מקום לא יחזיר כל צורכו כלומר לא יתקע דא"כ ה"ל כבונה:

כשאין שם פתח. בתיבה ובחניות התירו לסלק התריסין:

אבל בשיש שם פתח. אסור לסלק דהא לא התירו אלא משום שמחת י"ט וכיון דאפשר לו להשתמש דרך פתח אפי' בדוחק ליכא שמחת י"ט בסילוקו (מתני' דר"ש ולא כרבנן וכדמסיק):

הלכה ו

מתני' **העלי**. יד של עץ גדול הרבה ועגול שכותשים בו את הריפות ודומיהן ומפני שמלאכתו לאיסור לכתוש במכתשת אסרי ב"ש:

לקצב. לחתוך:

וב"ה מתירין. מפני שמחת י"ט ואע"פ שמלאכתן לאיסור:

לפני הדורסין. שידרסו עליו בני אדם כדי שלא יפסיד:

ולא יגביהנו. לטלטלו לאחר הפשטתו:

וב"ה מתירין. דאי לא שרית ליה לא שחיט שלא להפסיד העור ומימנע משמחת יום טוב:

תריסין. מוכרי בשמים יש להן חניות העשויות כמין תיבות ועומדות בשוק ואינן מחוברות לקרקע ותריסין הן דלתות שסוגרין בהן פתחי אותן תיבות ופעמים שמסלקין

אותן תריסין מפתח התיבה ושוטחין עליהן הסממנין שבחנות ובשיש להם ציר באמצע איירי דב"ש סברי גזרינן ציר באמצע אטו אותן שיש להן ציר מן הצד דהוה חזרתן בניין גמור:

וב"ה מתירין. דלא גזרינן בתריסי חניות ושרי להחזיר משום דבעי לאפוקי תבלין ואי לא שרית ליה לאהדורי לא פתח ואתי לאמנועי משמחת יום טוב:

גמ' **הא שלא לקצב עליו בשר**. אף ב"ה מודו דאסור לטלטלו אפי' לצורך גופו דמייחדי להן מקום ומקצי להן מקום:

מודין חכמים לר' נחמיה. דבפרק כל הכלים תנן כל הכלים ניטלים לצורך ושלא לצורך ר' נחמיה אומר אין ניטלין אלא לצורך וקאמר רב בזיירי והן כלי עץ כמו קרשים נתונים במכבש לכבוש בהם בגדים ולפי שאלו הכלים אדם מקפיד עליהם שלא יתקלקלו ושלא יפגמו לפיכך מקצה דעתו מהם:

דו עצר ביה. שהוא עוצר וכובש בו:

במזורה דו חביט בו. הוא הכלי שהכובס מכה בו הבגדים על האבן כשמלבנן:

ובוכנה. הוא היתדות שמנפצין ומכתתין בהן המשי:

שוין שלא יגרדנו. להעור בידים דכיון שדורסין עליה תו לא פסיד הלכך אסור לעשות בה מלאכה:

ופריך מה אנן קיימין. הא דתנן אלא א"כ יש עליו בשר. במאי עסקינן:

אם. שהבשר מחובר להעור פשיטא דשרי דכגוף הבשר הוא:

אם בפרוש. מן העור אלא שמונח עליו וקאמרי ב"ש שמותר לטלטל מוקצה ע"י דבר הניטל:

הדא הוא דאר"י וכו'. א"כ מתניתין סייעתא לדר' הושעיא:

דיסיקא. שק שיש בתוכה מעות שהוא מוקצה מותר לטלטל ע"י ככר שנותנין עליו:

כהדא אנטיכי. סיר של נחושת שיש לו שני שוליים בעליון נותנין המים ובתחתון האש:

נפלת על ר"י. בשבת:

והשבון עליה. והניחו עליה רימון וטלטלה ע"י. ל"א והניחו עליה ככר והרימו את האנטיכי:

לא שהלכה כר' הושעיא. דמתיר לטלטל מוקצה ע"י ככר:

אלא. בשביל ר"י שלא יסכן ע"י המים שבתוך האנטיכי והא דהצריכו לככר דכל מאי דאיפשר למיעבד בהיתירא עבדינן:

שוין שלא ימלחנו. אף ב"ה מודו דאסור למלוח העור:

אבל הוא מולח עליו. אף על פי שהמלח מועיל לעיבוד:

לצלי. דאין מולחין אותו יפה:
מולח הוא אדם דבר מרובה. בבת אחת אע"פ שא"צ אלא לדבר מועט דחדא טירחא לכולהו:
מולח ומערים. לאחר שמלח זו לאכלה היום אומר חברתה חביבה לי לאכלה היום וחוזר ומלחה:
מלח הכא. וכשהוא מולח הבשר מותר למלחה ע"ג העור פעם בצד זה של העור ואח"כ בצד אחרת עד שהוא מולח כל העור לפי שההפסד בא לו מחמת שמחת יום טוב התירו לו להערים:

הלכה ז

מתני' **לא את הקטן**. ולא כל מידי דלאו צורך אכילה:
וב"ה מתירין. דאמרי מתוך שהותרה הוצאה לצורך אכילה הותרה נמי שלא לצורך אכילה:
גמ' **הא גדול**. אף ב"ה מודו דאסור להוציאו כיון שאין בו צורך כלל דיכול לצאת בעצמו:
וליידא מילה. ולאיזה דבר תנן קטן במתניתין:
בא להודיעך כחן דב"ש. עד כמה הן מחמירין דאפילו בקטן אסרי:
שמואל. היו מוציאין אותו בכסא משכונה לשכונה:
נאמר דהוה. שמואל אסתניס היה ולא היה יכול לצאת בעצמו:
א"ל ברי. היה שמואל ממני וממך ואפ"ה מותר דאף בגדול מתירין ב"ה ולא תני קטן אלא להודיעך כחן דב"ש:
אבנים שישבנו עליהן בנערותינו. שהן מקררין את הגוף מהן נחלש בעת זקנתינו:
ר' יונה. מצוה לחבירים שלא ישבו להם על האצטבאות החיצונות של בית המדרש של בר עולא שהן צוננים ומקררין את הגוף:
רב. מצוה לתלמידיו שלא ישבו על טבלאות החיצונות של בה"מ של אסי שהן צוננין:
ר' אבהו. הוה ירד לרחוץ בהנך מרחצאות של טבריא והיה מסתמיך על שני נסרים שלא לילך על הקרקע יחף מפני הצינה:
שרעין וזקפין. היה מניח אחד ובתוך כך זקפו השני והניחו אותו במקום שפסק הראשון וכן היו עושין תמיד עד שמגיע לקרקעות המרחץ:
מהו הכין. למה אתה עושה כן:
שימרתי כחי לזקנותי. שהצינה שהאדם סובל בנערותו מזיקו לזקנותו:
רב חונה. לא ירד בי"ט לבית הוועד והוא הבית המדרש שהחכמים מתוועדים שם לפי שלא היה יכול לילך:

רב קטינה שאיל. למה לא צוה רב חונה שישאו אותו בי"ט לבה"מ כמו בחול וכי לא תנינן שמותר לטלטל המפונקין והן החולין קצת בי"ט:
לצאת בכסא. שטוענין אותו בני אדם והוא יושב בקתדרא:
ומשני אפי' תלמיד. של חכם אינו טועה בזה ואיך יטעה רב הונא אלא כיון דריש גלותא רבים צריכין לו מותר וכדמסיק:
לבר גירטני. שם אדם:
אסיא. רופא:
מיטענה בסדינא. לנשאו בסדין שילך לבקר חולים בשבת:
מיטעון בסדינא. היו נושאין אותו בסדין שיכנוס לדרוש בציבור בשבת:
לא סוף דבר. לאו דוקא שיש בודאי צורך לרבים אלא אפי' אם ספק הוא שמא יצטרכו לו רבים נמי מותר להוציאו בשבת ובי"ט:
דלמא. מעשה שר' ליעזר וכו' הורו שמותר לשאת אדם ששמו פותא להשר בשבת שמא יצטרכו לו רבים:
לארסקינס. לשלטון:
לא בדא. אינו כן אלא אסור להוציאו:
ופריך והא ר' אבהו. ישב בי"ט ושונה ומפתח של פלטרין בידו:
ומשני פלפלין הוה ליה. בתוכו והרי הוא כמפתח של אוכלין:

הלכה ח

מתני' **אין מוליכין חלה**. אע"פ שמותר בהפרשתה לא שרו ליה בהולכתה אלא תיקון עיסתו התירו לו ולא יותר:
מתנות. לכהן הזרוע והלחיים והקיבה:
גזירה שוה. לאו דוקא דכולה מדרבנן גזרו משום גזרה דאין מגביהין תרומות ומעשרות בי"ט אלא דומיא דגז"ש:
מתנה לכהן. מכ"ד מתנות כהונה:
כשם שאין מוליכין. דבהא מודיתו לן שהרי מאתמול הוגבהה:
שאינו זכאי. רשאי לא נתנו חכמים לאדם כח וזכות בהפרשתם:
גמ' **וקשיא על דב"ה**. דאמרו תרומה אינו זכאי בהרמתה והרי מצינו תרומה שזכאי בהרמת' כגון שיש עליה תנאי שהתנה עליה מעי"ט שנים שאני עתיד להפריש למחר הרי הן תרומה וכדתנן בפ"ז דדמאי מי שהיה לו טבל בתוך ביתו אומר שני לוגין שאני עתיד להפריש למחר הרי הן תרומה:

ומשני זו מפני זו. גזרו בתרומה שיש עליה תנאי שלא להוליכה בי"ט משום תרומה שהפרישה בי"ט:

ולמה. תני במתני' חלה הא אף בתרומה אפשר שמרימה בי"ט כגון שיש עליה תנאי:

מפני חלה שהורמה בי"ט. שרוב חלות נתרמו בי"ט מן העיסה שלש היום אי נמי חלה מותרו' להרים לכתחלה בי"ט אפילו בלא תנאי כגון עיסה שנילושה בי"ט:

ופריך עירס לא אמר. בברייתא אלא לש שאין חסר שום דבר והיה יכול להפריש חלה מעי"ט לכך אינו מפריש חלה בי"ט:

אבל עירס לא. גלגול לבד שלא עשה רק תערובות מים ומלח וקמח ולא נילושה בטוב מעי"ט מפריש חלה בי"ט מ"ט הא תנן פ"ג דחלה כיון שהיא נותנת המים מגבהת חלתה:

תיפתר בעיסה טמאה שאינו מפריש חלתה אלא לבסוף. כשיגמור כל תיקון העיסה:

בדין היה. שאף בטהור' לא יפריש החלה:

אלא בסוף. משנעשית עיסה גמורה דכתיב ראשית עריסותיכם תרימו משנקראת עיסה ומפני מה אמרו יפריש מיד משנתנו המים:

תקנה תקנו וכו' שלא תטמא העיסה. שמא יארע שום אונס טומאה בעיסה לכך מיהרו כדי שיפריש חלה בטהרה:

מתניתא. ברייתא דתני לשה מעי"ט וכו' אסור לטלטלה דוקא בי"ט של פסח איירי שהיה לו להפרישו ולשרפו קודם הפסח דהשתא צריך לחלל י"ט באפייתו כר"א בפסחים פ"ג:

הא בעצרת ובחג מותר. לטלטלה דמה בכך יפריש החלה ויניחנה:

על שם כל מלאכה לא יעשה בהם. והפרשת חלה נראה כמתקן כלי ושבותים למדו מדכתיב כל:

הלכה ט

מתני' **במדוך של עץ**. אבל לא של אבן ומיהו במדוך של עץ נידוכין כדרכן וא"צ שינוי:

והמלח. במקום שיש מלח גסה:

בפך. של חרס ידוכנו:

או בעץ הפרור. הוא הכף שמגיסין בו הקדר' דמלח בעי שינוי דהוה ליה לדוך מאתמול:

גמ' **פריך וידוך**. התבלין מאתמול ולא ידוך ביום טוב כי אם ע"י שינוי ומ"ט דבית הלל דמתירין:

שטעמן מר. כשנידוכין מאתמול:

שטעמן פג. שמוציאין טעמן אם נידוכין מאתמול וריחו לא נמר מתרגמי' וריחו לא פג ולפי טעם זה אפילו תבלין המרים נמי שרי לדוך בי"ט:

שמואל שחק. מלח על הצד של המדוכה וכמתני' דבעי שינוי:

נידוכין כדרכן.כשאר תבלין ופליג אמתני' אלא סבר כתנא דברייתא:
אלונתין. יין ישן ומים צלולים ואפרסמון:
מרקי'. מערב כמו תמרוקי נשים שפירושו עירובי בשמים:
יצחק דיהבא. כך שמו:
מהו. לשחוק קונדיטון והוא עירוב יין דבש ופלפלין בי"ט:
א"ל. מותר והב לי ואנא אשתה ממנו:
וייב. כמו ויהיב:
מאן דעביד טבאות. מי שהוא עושה טוב וכדין מי לא צריך לשחוק הקונדיטון מע"ט כלומר בי"ט אסור:
הכא הוא אמר. משמיה דריב"ל דשרי והכא קאמר לר"ז דאסור:
אלא. בשביל שידע ר"א דר"ז מחמיר ואף הן בני מקומו מחמירין בשביל כך הוא עשה כוותהון דדברים המותרין ואחרים נהגו בו איסור אי אתה רשאי להתיר בפניהן:
אית וכו'. ואיכא דאמרי הכי אר"ז מאן שרוצ' שיהא הקונדיטון טוב לא שחיק ליה מן אתמול וכיון שהוא מפיג טעמו שרי לשחקו בי"ט:
דייא. כמו דיהא:
לקלה דרומה. אדם ששמו קלה שהיה מארץ דרום והיה עבדו של ר"י הנשיא אם שחק לר"י הנשיא מרק של קונדיטין בי"ט:
סיקריקין. מיני עיקרין ותבלין שצובעים המאכל:
ה"ג מה פליגין ליתן לקדרה הא לצלי מותר. וכ"ה בבבלי וה"פ כי פליגי ב"ש וב"ה לדוך מלח הרבה לקדרה אבל לצלי שנותנין דבר מועט מותר אפי' לב"ש:
אטריתא. בצק קשה שמייבשין אותו לכותח:
לייבש. בפעם א' לימים הרבה אסור אבל כדי ליתן ממנו לקדירה בי"ט מותר:
על יד על יד צריכה. לייבש דבר מועט לאכלו מיד בכותח מיבעיא לן:

הלכה י

מתני' **בורר אוכל**. מלקט האוכל אחד אחד מן הפסולת ואוכל:
אף מדיח ושולה. שמביא כלי מלא קטניות ונותן עליו מים והפסולת צף על פני המים ומסיר אותו בידו:
שולה. כמו של נעליך:
גמ' **ולמה לא**. יהא חייב חטאת ואילו עשה בשבת כמו שמתירין ב"ה בי"ט דהיינו ברירה כדרכו מי לא חייב חטאת ה"ה לב"ש אע"ג דמתירין בי"ט בשבת חייב חטאת. ל"א ה"פ ולמה לא מיבעיא לך אילו עשה כן לדעת ב"ה בשבת שמא אינו חייב אם ברר כדרכו

בשבת לב"ה דודאי חייב אם כן אין למילף שבת מיום טוב ותבעי לך נמי אם בירר אוכל ואכל מהו שיהא חייב חטאת לדעת ב"ה:

יאות א"ר יונה אבא. שרבי יונה היה אביו של רבי מנא ואמר שפיר קאמר אבי דלא מיבעיא ליה אלא לב"ש ולא לב"ה:

למה שהותר מכלל ברירה בי"ט. דמספקא ליה אם סברו ב"ש דמותר לברור בי"ט אלא דלכך קאמרו בורר אוכל דכל מאי דאפשר לשנויי משנינן הלכך בשבת בכה"ג חייב או דלמא אפילו בי"ט אסור לברור ובורר אוכל ואוכל לאו ברירה היא כלל ואפילו בשבת אינו חייב עליה:

חזקיה אמר חייב. דאף באוכל מתוך אוכל שייך ברירה שבורר אותו שאינו חפץ לאכול מתוך אותו מין שרוצה לאכול דאותו מין שאינו חפץ לאכלו עתה חשיב כפסולת לאותו שחפץ בו עתה ודוקא בבורר ומניח פליגי דבבורר לאכול לאלתר לכ"ע שרי:

בורר ומניח על השלחן. וקשיא לחזקיה:

תיפתר. הא דתניא בורר ומניח על השלחן היינו שהאורחים אוכלים מיד מה שמניח על השלחן דה"ל כבורר ואוכל מיד:

והתניא. בניחותא:

ובלבד שלא יברור כל המין. ומ"ט אלא דכשבורר כל המין ניכר הברירה במין הנשאר וזהו ודאי אסור שהרי אינו אוכלו עתה וה"ל כבורר ומניח והיינו דחזקיה א"נ הך ברייתא קשיא לתרווייהו דמשמע דוקא כל המין הוא דחייב וקשיא לחזקיה ומיהת אם בירר כל המין חייב וקשיא לר' יוחנן:

אם עשה כן בשבת. שבירר כל המין חייב:

ה"ג על דעתיה דחזקי' שכן הבורר כדרכו בשבת חייב חטאת. וכ"ה בשבת וזה הנשאר כבורר כדרכו הוא וכדפרישית א"נ ברייתא בי"ט נשנית וה"ק לכך אסור אפילו ביום טוב אפילו בירר לאורחין לברור כל המין שכן בשבת חייב חטאת:

שכן הבורר כדרכו במקום אחר. פי' הבורר אוכל מתוך הפסולת חייב לפיכך אם בירר כל המין חייב חטאת א"נ לפי שבשבת בבורר אוכל מתוך הפסולת חייב חטאת אם בירר כל המין בי"ט אסור:

ע"ד דחזקיה. דאוסר לברור אפי' אוכל מתוך אוכל ה"ה אפי' עיגול של דבלה שהוא גדול אסור לברור מתוך שאר עיגולין וכן רמונים אסור לברור זה מתוך זה:

אין כיני. א"כ היא אפי' בני אדם מתוך בני אדם אסור לברור לדעת חזקיה:

מאי כדון. הלכתא מאי כחזקיה או כר"י:

כל עמא. הכל מודים להא דר' אימי:

דר' אימי הוה ליה אורחין. הוציא לפניהם תורמסין עם הפסולת שלהם ולא ביררם מקודם אמר להו הבו דעתיכם לברור האוכל שלא תאכלו הקיסמים בסוף שהיו הקיסמים מעורבים עם התורמסים ש"מ דאסור לברור אוכל מתוך הפסולת אפי' לברור ולהניח על השלחן אסור אלא לברור לעצמו ולאכול מיד מותר ומחמיר טפי מדחזקיה:

דר"ג היא. הא דתניא בברייתא בי"ט סופג את הארבעים אתיא כר"ג שאינו מתיר לברור אלא להדיח וסובר דלא איפלגו ב"ש ובית הלל בברירה:

ומותר לשחוק ואסור לברור. בתמיה כיון דשחיק' דהיינו טחינה שריא שהיא מעשה קודם לברירה כ"ש דברירה שריא:

לא התיר. ר"ג לשחוק אלא שלא כדרכה דהטחינה ברחים שלהם לר"ג לא הוי טחינה כדרכה (רשב"א):

כל מלאכה לא יעשה בהם. וסמיך ליה ושמרתם את המצות ללמד מלישה ואילך מותר אבל לא טחינה והרקד' וכל שכן תלישה וקצירה:

ר"י פריך כלום למדו. היתר מלאכת יום טוב אלא מכאן דכתיב כל מלאכה לא יעשה בהם אך אשר יאכל לכל נפש וגו' עד ושמרתם הרי דהיתירא דמלאכת יום טוב כתיב בין כל מלאכה לא יעשה ובין ושמרתם:

אך אשר יאכל לכל נפש עד ושמרתם. וה"ק אותם מלאכות דמשימור ואילך דהיינו מלישה ואילך הם מותרות לאוכל נפש אבל מלאכו' דקודם שנקראו מצות אסורים:

אך הוא לבדו. הרי אלו תלתא מיעוטין למעט שלש' קצירה וטחינה ורקיד' ואיכא בינייהו ברירה:

המשמר. שנותן שמרי' לתלויה וסינון:

משום בורר. דהאי נמי בורר היין מתוך השמרי':

לא מסתברא. כן אלא משום מרקד חייב המשמר:

בקדמיתא. בתחילה היינו אומרים דשפיר קאמר ר' זעירא דחייב משום מרקד:

אף המשמר יין מלמטה ושמרי' מלמעלה. מה שאין כן בורר הפסול' מלמטה:

ולא היינו אומרים כלום. דודאי אינו חייב אלא משום בורר:

הותר מכלל ברירה. יום טוב הותר מכלל שבת במלאכת ברירה שמותר לברור ביום טוב וכן לענין שימור הקילו ביום טוב כדמפרש בסמוך מה שאין כן בהרקדה לא מצינו שהותרה הרקדה ביום טוב מעולם:

אין שונין את הקמח. כגון שרקדו מאתמול ובא לשנותו בנפה לנפותו אין שונין אבל מרקדין לאחורי הנפה דהוה ליה שינוי:

אין תימר. ואס"ד דמשמר חייב משום מרקד וכרבי זעירא יהא אסור לשמר ביום טוב כי היכי דאסרו הרקדה:

אמר ר"י בר' בון די לא כר"י. אין דברי ר"ח דמתיר להרקיד אחורי הנפה אמורין אלא לר"י דמתיר אפ' מכשירי אוכל נפש אבל לרבנן מיבעיא לן ובשבת הגירסא ודלא כר"י ושם פירשתי:

בעיי דא מילתא. לרבנן דפליגו אר"י מיבעיא לן אם מותר לשנות הקמח ע"י שינוי:

הלכה יא

מתני' **אין משלחין**. דורון איש לרעהו:

אלא מנות. דבר מוכן שאינו עשוי להניחו למחר כגון חתיכות בשר ודגי':

אבל לא תבואה. שאינה ראויה לאכילה היום שהרי צריכה טחינה ואין טוחנין ביום טוב:

ורבי שמעון מתיר בתבואה. בגמרא מפרש טעמא:

גמ' **ירך**. מבהמה גדולה מותר לשלחה דמנות משמע אפי' ירך שלימה ולא הוה טירחה:

גדי קטן אסור לשלחו. בתמיה וה"ה דמצי למפרך מעוף קטן ושלם:

לא מסתברא. דמתירין ב"ה לטעון הבהמה על כתפיו דמיחזי כעובדין דחול:

אבל. כי מתירין ב"ה דוקא למושכו ולהוליכו. ל"א אבית שמאי קאי כי אסרי בית שמאי לשלוח חיין דוקא להטעינן על כתפיו אבל למשוך שרי:

מה בין וכו'. טעמא קאמר לכך מותר למשוך ולהוליך דמה בין מושכו וכו' וליכא היכירא:

שמעת מאביך. אם מותר לטלטל תרנגולת בי"ט:

ופשיט אם היתה. התרנגולת מוכנת לשחיטה מותר:

ופריך הש"ס ואין כל סתם התרנגולין מוכנין לשחיטה.א"כ הכל יהו מותרין:

ומשני ולכן צריכה. כי קמיבעיא ליה אם ידעינן בודאי שאינו רוצה לשחטה אלא לגדל ביצים ופשיט ליה דדוקא מוכנת לשחיטה דהיינו סתמן מותרין אבל אם מוכנת לגדל ביצים אסורה:

אמרה לו. ר"י נשיאה הך שמעתתא לר' הושעיא בלחש כלומר לו לבד שלא ברבים:

כשם ששמעתיה. מאבא בלחישה כך אני אומרה לך בלחישה:

עסיסיות. מאכל העשוי מן חיטין שלימות:

ה"ג שהוא מאכל לודיות. וכ"ה בתוספתא וה"פ שאנשי לוד אוכלין מאכל מפולין שלימין:

שעורים שהן מאכל בהמה. דר"ש מתיר לטלטל בי"ט אפי' מאכל בהמה:

לכל נפש. אך אשר יאכל לכל נפש:

הלכה יב

מתני' **משלחין כלים**. בגדים:

תפורין. דחזו למלבוש ושאינן תפורין דחזו לאכסויי:

כלאים. כשהן קשין שאין מחממין מותר לשכב עליהם:

סנדל מסומר. של עץ מחופה במסמרים שגזרו חכמים עליו שלא לנועלו בשבת וי"ט משום מעשה שהיה כמבואר בשבת פ' במה אשה:

ולא מנעל שאינו תפור. ואפי' הוא מחובר ביתדות של עץ וכיוצא בהן:

אף לא מנעל לבן. באתריה דר"י לא היו נועלים מנעל לבן עד שמשחירין אותו:

שצריך אומן. להשחירו:

שנאותין. מתקשטין:

גמ' **כיני**. כן היא פירושא דמתני' מפני שהוא צריך ביצת האומן והוא מין קרקע המשחיר:

ביצת. כל דבר הנילוש ונעשה עב קרוי ביצת:

ה"ג תני אין מפרקין את המנעל מעל האימוס בי"ט אבל מפרקין את המנעל מן האימוס בחולו של מועד מתני' דר' לעזר וכו'. וה"פ אין נוטלין המנעול מעל האימוס והוא הדפוס שעושין עליו המנעל דה"ל כגמר מלאכה ואסור בי"ט ומותר בחול המועד ופריך דהך ברייתא אתיא כר' לעזר ודלא כחכמים:

דתנינן תמן. בפכ"ו דכלים:

ר"א מטהר. אם נגעה טומאה במנעל דלא נגמר מלאכתו עד שישמטנו מעל הדפוס:

וחכמים מטמאין. דחשבי' ליה כנגמרה מלאכתו קודם הנטילה א"כ אף בי"ט שרי ליטלו:

ומשני שנייא היא. שאני הכא בי"ט דאע"ג שאינו גמר מלאכה מ"מ נראה כמתקן כלי דאסור בי"ט:

אף הוא מעמיד מיום טוב לחול. וזה ודאי אסור:

תכשיטין. שאינו מלבוש גמור אלא עשויין להתנאות בהן אסור לשלחן בי"ט:

הא ללבשן. לתכשיטין בי"ט שרי:

ואת הקרקש. כלי שמקשקשין בו לתינוק:

לכסות בהן את הכלים. אע"ג דמלאכתן לאיסור לצורך גופו שרי לטלטלו ה"ה תכשיטין אע"ג דאסור לשלחן מותר ללבשן:

מתניתא אמרה כן. בתמיה הלא ממתני' מוכח שאסור ללבוש תכשיטין ודלא כר' מנא:

כל שניאותין. ביום טוב מותר לשלחן:

ומה הדא דתני וכו'. כלומר ור' בון הא משמע מהך ברייתא שאפי' כלי שמלאכתו לאיסור מותר לטלטלו לצורך כלי שמלאכתו להיתר וכ"ש תכשיטין:

ומשני בשיש עליהן תואר כלי. שמלאכתו להיתר הוא דמתירין לטלטל אבל בלא"ה לא עד כדון תכשיטין של זהב. הוא דאסור לצאת דחיישינן דילמא משלפי ומיחוי דחשיבי מי אסרינן אף תכשיטין של כסף או לא והרבה פירושים אמרתי בשמועה זו וזה הנ"ל עיקר:

אמרין בשם ר"י אסור. א"ד בשם ר"י אסור וא"ד משמו דמותר:

אנא ידע רישא וסיפא. אני יודע מה שהיו אומרים שר"י פעמים אוסר ופעמים מתיר:

טליין דקיקין. נערות קטנות היו מתגדלין בדירתו של ר"י והיו יוצאין בתכשיטן של כסף:

אתא. ר"י ושאל לר"ז:

א"ל לא תאסור. דמוטב שיהיו שוגגין ולא יהיו מזידין:

ולא תישרי. דמדינא אסור:

הדרן עלך פ' ביצה שנולדה

פרק ב

הלכה א

מתני' **לא יבשל בתחלה**. להיות תחלת בישולו ועיקרו לשום שבת אלא לשום י"ט יהא תחלת בישולו ומה שמותיר יהא לשבת:

ועושה תבשיל מעי"ט. לשם עירובי תבשילין:

אכלו או שאבד. אותו תבשיל שבישל בערב שבת קודם שבישל צרכי שבת:

סומך עליו. לבשל בשבילו לצורך שבת:

גמ' **את אשר תאפו אפו**. ה"ל למכתב היום אפו ובשלו אלא רמז הוא שיש לך יום ששי שאין אופין לצורך מחר כולה קרא מיותר. ל"א דהא כבר א"ל מצות שבת והזהיר על המלאכה למה ליה למיהדר ולהזהיר' על האפייה והבישול ופירוש זה נראה עיקר בסוגיין כדמוכח בסמוך:

על האפוי. בחמישי בשבת:

אופין. פת:

ומבשלין. תבשיל:

מ"ט דר"י וכו' ואת אשר תבשלו בשלו. וא"ו מוסיף על עניין הראשון לומר דאף מבשלין על האפייה וכן אופין על הבישול:

אתיא. הא דר' ליעזר כמאן דאמר במרה ניתנה שבת לכך אייתר ליה הך קרא דאשר תאפו וגו' הנאמר באלוש:

ברם. אלא למאן דאמר באלוש ניתנה שבת והך קרא נמי נאמר באלוש איכא למימר דזהו אזהרה ראשונה שהזהיר על איסור אפיי' ובישול בשבת והא דהזהיר על אפיי' והבישול ולא אשאר מלאכות י"ל לפי שאלו מלאכות הנצרכין ביותר לבני אדם לכך הוצרך לפרטם:

עומדין באלוש ומזהירין באלוש. בניחותא וכדפרישית:

ופריך איתא חמי. בוא וראה מן התור' אסור לבשל מי"ט לשבת ורבנן התירו ע"י עירוב תבשילין:

בדין היה. מדאורייתא שיהו אופין ומבשלין מי"ט לשבת וקרא אסמכתא בעלמא אלא שחכמים אסרו שאם יתירו לבשל מי"ט לשבת אף הוא יבשל מי"ט לחול וזה אסור מדאורייתא דכתיב והכינו את אשר יביאו:

ופריך איתא חמי. בוא וראה חכמים התירו להיות מציעין המטות מיום טוב לשבת ולא חשו שיבואו להציע מיום טוב לחול ולענין אפיי' ובישול חששו:

שכן מציעין מלילי שבת לשבת. ולא יבואו לזלזולי בכבוד יום טוב:

ויאפו וכו'. ואיך יתירו לאפות או לבשל לכתחלה מיום טוב לשבת שהרי אין אופין מלילי שבת לשבת שהרי אפיי' אחת מאב מלאכות היא:

ובלבד שלא יערים. אמתני' קאי דתנן אבל מבשל הוא לי"ט ואם הותיר הותיר לשבת וקאמר רב ובלבד שלא יערים לאחר שבישל לומר עוד אני צריך להזמין אורחים ויבשל תבשילין אחרים ויותירם לשבת אבל בקדרה אחת אפי' לחול שרי:

ה"ג מתני' דלא כרשב"א. וה"פ דתני אבל מבשל הוא לי"ט ואם הותיר הותיר לשבת ולא תני אפיי' ש"מ דסבר דאפיי' אסורה אלא כדי צורך י"ט ולא יותר:

ה"ג יש כאן טעות הדפוס דתיבות אלו כולה קרא מיותר שייך אח"כ אחר תיבת ל"א. אין עושין מי"ט למוצאי י"ט אבל ממלאה וכו'. וכ"ה בתוספתא בפרקין:

ממלאה היא אשה וכו'. דבחד טרחא סגי וכן בקומקום לגבי מילוי:

אבל פת. כל ככר וככר צריך אפיי' ורדיי' לעצמו:

בזמן שהתנור מלא. בשעה שהתנור מלא שתנוריהם היו קטנים ומדביקים פת בדפנות ומתוך שהוא מלא מתמעט חללו ואין מקום לחמימותו להתפשט והפת נאפה יפה:

לטיבראי. לאנשי טבריי':

היה דורש להם. שהלכה כרשב"א ואם עשה אין אוסרין הפת וגם אין מורין כן והם סברו דעבדינן עובדא כרשב"א:

איתי וכו'. איכא דאמרי למעשה דרש תחלה חזרו ושאלו ליה ודריש להו להלכה כרשב"א ולא למעשה וחזר ודרש להו סתם הלכה כרשב"א ולא ידעינן אם למעשה או להלכה דרש:

צריך לומר. כשהוא מערב עירוב תבשילין בהדין יהא שרי לאפויי וכו' עלי וכל מי שלא עירב שיהא יוצא בעירוב זה:
במזכה להן משלו. שהוא נותן קמחו לאחרים במתנה:
די לא כן. דאל"כ הרי הוא כשלו ואסור בו:
רב הונא אמר. אף מחמם לו חמין:
שהדיר את בנו לת"ת. אב הדיר את בנו שלא יהנה ממלאכתו ומשימושו כדי שיהא פנוי לת"ת:
והתיר למלאות מים וכו'. דדברים אלו אינן בכלל מלאכה א"כ ה"נ גבי עירובי תבשילין מותרין אלו מלאכות דלא אסרוהו חכמים:
אנשינן מערבה. שכחנו לערב עירוב תבשילין:
אמר. להו איכא הכא מאכל עדשים שנשתיירו מעי"ט מותר לסמוך עלייהו משום עירוב תבשילין:
ופריך הדא אמרה. שמעינן מכאן דאפי' תבשיל אחד סגי וזהו דלא כרשב"א דבסמוך:
ומשני אית הוה. בעדשים תרדין והן שני תבשילין:
ופריך הדא אמרה אע"פ שאין בהן כזית. דסתמא קאמר אית הכא טלופחין דמשמע דבכל דהו סגי:
ומשני אית הוה. בהן כשיעור כזית וה"ק אם נשתיירו עדשים כשיעור:
ופריך הדא אמרה אינו צריך להתנות. על עירוב תבשילי' מעי"ט אלא כל שיש לו תבשיל שנתבשל מעי"ט סומך עליו דהא ר"ח סמך על העדשים שנשתיירו בקדרה אע"פ שלא התנו עליהן מעי"ט שיהיו לעירוב תבשילין:
תנאי היה לו לר"ח הגדול. מעי"ט על כל מה שימצא בביתו מבושל מעיו"ט שהוא יהי' לעירוב תבשילין א"נ שידע בודאי שימצא בביתו דבר מה שנתבשל מעי"ט:
שהן שני תבשילין. כלומר שצריך שני תבשילין:
על מה נחלקו על הדג וביצה שעליו שבש"א שהן כתבשיל אחד. הואיל ומחובר בו:
שאם פרפר ביצה. מבושל ונתן לתוכו דלחודיה קאי שהן שני תבשילין:
קפלוט. כרתי:
והלכה כדברי התלמיד. כדברי תנא דמתניתין וכב"ה ונראה דרבי תלמידו דרשב"א הוה:
ופריך לית הדא. וכי אין שמעתתא דרב פליגי על רבי יוחנן דאמר לעיל שאומר על עירוב תבשילין שעושה שיהיה עלי ועל מי שלא עירב ואס"ד דבעינן כזית א"כ בעינן כזית לכל א' ואיך אפשר שיערב כל כך דלמא איכא רבים שלא עירבו ולא מהני לשום א' מהן:
ה"ג דרבי יוחנן אמר וכו' :

מתניתא. ברייתא דבסמוך מסייעא לרבי יוחנן. דלא בעי כזית:
עירוב. תבשילין בין בתחלה בין בסוף שנאבד מקצתו א"צ שיעור משא"כ עירובי חצירות בתחלתו בעי שיעור כדתנן בעירובין פרק חלון:
לא בחצירות. לטלטל מחר דנראה כמתקן:
דבר שהוא מותר לו. בו ביום דאין איסור טלטול חצירות בי"ט ואין כח בידך לאסור לו לתקן דבר כזה על יום המחרת:
דבר שהוא אסור לו. שאף בי"ט אסור לצאת חוץ לתחום:
אית תניי. איכא תנאי דמחליפין דחכמים אוסרין אפילו בעירובי חצירות:
הואיל. ואיכא תנאים דמחליפין צריכין אנו לחוש לדבריהם ולאסור אף עירובי חצירות:
מאן דעביד טבאות. מי שהוא רוצה לעשות הטוב והישר מערב אף עירובי תצירות מערב י"ט:
הדא דאת אמר. שאסור לעשות עירובי חצירות בי"ט בשלא עשה עירוב תבשילין מערב י"ט אבל אם עשה ע"ת מעי"ט מותר לסמוך עליו ולעשות עירובי חצירות בי"ט:
בעי. פריך אהא דרבי יודן וכי עירוב תבשילין הן כמחיצות דנסמוך עליו להתיר חצירות בשבת:

הלכה ב

מתני' **מטבילין את הכל**. שחייב אדם לטהר עצמו ברגל וכל מה שצריך טבילה בין אדם בין כלים מטבילין מלפני השבת:
כלים מלפני השבת. דכיון שהן ראויין לאחר טבילה לדברים שלא היו ראויין קודם טבילה אי מטביל להו בשבת ובי"ט ה"ל מתקן מנא ואסור ושבת דנקט להודיעך כחן דב"ה דאפי' בשבת מתירין להטביל אדם וטעמו מפ' בגמ' בכלים גדולים. שניכר לכל שהוא מורידן לטבילה:
גמ' **אבל בכלים קטנים**. מורידן לבור לשאוב בהן מים ומטבילן בהורדה זו דלא נראה כמתקן כלי:
מערים עליהן. שיגיעו המים בכל הצדדים שיעלה להן טבילה זו לטהרן:
תרין. אמוראין פליגי באיזו טומאה נטמאו הכלים דאסרו ב"ש וב"ה מלהטבילן בי"ט והתירו להערים:
וחורנא. ואידך:
אפי'. הטובלו בחול צריך הכלי הערב שמש א"כ למה התירו להערים להטביל ביו"ט הא אינו אלא לצורך מוצאי יום טוב:
ברוצה להשתמש בהן חולין בטהרה. ולא בעי הערב שמש:

כל חייבי טבילות. כגון נדה ויולדת טובלין כדרכן בט"ב וביה"כ אע"ג דשאר בני אדם אסורין הנך דלצורך מצוה טובלין ולא לשם תענוג מותרין:
כדאי הוא ביתו של אלהינו. להתאבל על חרבנו ושלא לטבול בט"ב:
ה"ג שיאבדו עליו טבילה אחת בשנה. וכ"ה בבבלי פ"ק דתענית:
שכן אדם טובל לקירויו בשבת. משום דנראה כמיקר א"כ אף לרגל מותר לטבול:

הלכה ג

מתני' **ושוין שמשיקין את המים**. מי שיש לו מים יפים לשתות ונטמאו ממלא מהן כלי אבן ונותנן במקוה מים מלוחי' עד שמשיק מים למים ונמצאו אלו זרועי' ומחוברים למי המקו' ובטלו אגבייהו וטהרו ואין טהרה במקוה לשום אוכל ומשקה אלא למי' בלבד ולא בתורת טבילה אלא בתורת זריעה:
אבל לא מטבילין. שאין נותנין אותן בכלי עץ ומטבילין כדמפרש בגמ' ומטבילן מגב לגב וכו'. מפרש בגמ'
גמ' **אין מטבילין כלי**. הצריך טבילה על גב השקת מימיו לטהרן בשבת ומתניתין בשבת איירי דעלה קאמר ושוין וכו' וקשיא השקה:
ה"ג וחכ"א וכו' ומשיקין את המים בכלי אבן לטהרן בשבת :
לא אמרו. חכמים שמשיקין בשבת אלא בכלי אבן אבל בכלי עץ לא אפילו טהור שהרי מיטמא הוא עכשיו ע"י המים טמאים ואע"ג דאינה אלא טומאה דרבנן מ"מ אסור לטמאותו כדי להטבילו היום ביום טוב:
רצה לעשות עיסתו ע"ג גיתו. שהיו כליו טמאין והטבילן על דעת לעשות בהן עיסתו של חולין בטהרה ונמלך לדרוך בהן ענביו של תרומה שצריך להטבילן שנית לשם תרומה:
מטביל את כליו. בי"ט שאין כאן תיקון כלי לפי שאין טבילה זו להעלותן מידי טומאה אלא לתוספת טהרה:
היה. מטביל כליו לאכול עם חבורה זו חולין ונמלך להימנות עם חבורה אחרת מעשר שני ובא להטביל כליו פעם שנייה אותה טבילה מותר ביום טוב:

הלכה ד

מתני' **מביאין שלמים בי"ט**. שלמי חגיגה לפי שיש בהם צורך אכילה לאדם:
ואין סומכים עליהם. שהסמיכה אסורה משום שבות שסמיכה בכל כחו בעינן וה"ל משתמש בבעלי חיים אלא סומכים עליהם מעי"ט דלא בעינן תיכף לשחיטה סמיכה:

אבל לא עולות. חוץ מתמידים ומוספים שהם קרבן ציבור וזמנם קבוע אבל לא עולת יחיד שאין בה אכילת הדיוט ואפי' עולת ראייה קריבות בשאר ימות הרגל ולא בי"ט דרחמנא אמר עצרת תהיה לכם ולא לגבוה:

ובה"א מביאין. שלמי חגיגה ועולת ראייה דכתיב עצרת לה' כל דלה':

גמ' **כל עמא מודיי**. הכל מודים. באשם מצורע אע"ג שאינו בא לכפר אלא להכשיר וכ"ש בשאר אשמות שאם סמך עליו מאתמול לא יצא אלא בעינן תיכף לסמיכה שחיטה דילפינן אשם מחטאת וכתיב בפר כהן משיח והביא את הפר אל אהל מועד לפני ה' וסמך ידו על ראש הפר ושחט את הפר וגו' שמעינן שלאחר שהביא את הפר לאהל מועד הוא סומך ולא מאתמול:

שלמי נדבה וכו' יצא. דלא כתיב בהו והביא וסמך:

מה פליגין. כי פליגי:

ב"ש. מדמין אותן לשלמי נדבה דהא שלמים הן:

ב"ה. מדמי להו לאשם מצורע דהא חובה נינהו:

הן דאת אמר. הא דאמרת דלכ"ע דאם מצורע שסמך עליו מאתמול לא יצא דוקא כשהקריבו בזמנו ביום השמיני אבל לאחר זמנו כגון ביום התשיעי הרי הוא כשלמי נדבה אם סמך עליהן מאתמול יצא:

ומה אם בשעה שאני אוסר להדיוט. לעשות מלאכה דהיינו בשבת מותר לעשות מלאכת גבוה להקריב תמידין ומוספין:

בשעה שהוא מותר להדיוט. בי"ט דכתיב הוא לבדו יעשה לכם כל צד צרכי אכילה:

אינו דין שנתיר לגבוה. כל צרכי אכילת מזבח ואפי' עולת ראייה:

נדרים ונדבות יוכיחו. שי"ט מקום המותר להדיוט הוא ואתם מודין שאסורין להקריב והן צרכי גבוה:

חגיגה זמנה קבוע שאם לא חג ברגל וכו'. א"כ יש לחוש שמא יאנס או יפשע בשאר ימי המועד ולא יביא:

אך אשר יאכל לכל נפש וגו'. ולא עולות:

לכם אינו נעשה וכו'. בסיפא דאך אשר יאכל לכל נפש כתיב הוא לבדו יעשה לכם דרשי' לכם לצרכיכם בעינן שיהא שוה לכל נפש אבל לגבוה אפי' מה שאינו נאכל כלל עושין:

אבא שאול אומרו. לק"ו דב"ה בעניין אחר. כירה יש לה בית קיבול שתי קדירות ושייך למימר בה פתוחה סתומה:

שכירתך סתומה. בשבת:

ה"ג אינו בדין שיהא שולחנך וכו' :

הוה עבר. לפני בית המדרש ושמע קולם שקורין האי פסוקא ויזבחו וגו':
מאן דמפסק לה. בין זבחים לויעלו לומר שזבחים הקריבו בו ביום והעולות למחר:
כב"ש. סובר כב"ש דמביאין שלמים בי"ט ולא עולות והאי יומא י"ט היה:
מאן דקרי כולה. דמפרש לקרא שגם הזבחים הקריבו ביום המחרת סובר אף כב"ה כלומר אתיא ככ"ע דאי כב"ש קשה הניחא עולות הקריבו למחר משום דאין מקריבין עולות ביום טוב אלא שלמים למה הקריבו למחרת הא אפי' ב"ש מודין שמקריבין שלמים בי"ט אלא כדר"י בר' בון שהיו אוננים ולא היו יכולין להקריב ביום ההוא א"כ אף כב"ה אתיא:
שהביא עולתו לעזרה. ביום טוב וסמך עליה:
וחברו עליו תלמידי שמאי. דסוברים שאין מביאין עולות וצ"ל שלא ראו שסמך דהא אף אסמיכה פליגי:
מכשכש בזנבו. כדי להטעותן שיסברו שהיא נקבה ואין נקבה באה עולה ועשה כן מרוב ענותנותו מפני השלום:
והפליגן. והרחיקן בדברים שלא יבדקו אחריו:
פעם אחת. בי"ט:
ומצא אותה שוממת. שלא היו שם הרבה בני אדם שלא היו מביאין עולות כב"ש:
מצאן קדר. שהן מעולים וחשובים וראוין להקרבה:
ה"ג הדא כסא בשירות' וכו'. וכ"ה בחגיגה פ"ב וה"פ כוס זה כשרוצה לחממו בתחילה צריך סל מלא עצים וכשנתחמם כבר במעט עץ סגי שמשתמרת חומו:
מיניה וביה. משל אחר מן העץ עצמו:
כל. גחלת שאיננה שורפת בתחלה שוב אינה שורפת שנצטננת וצריכה אש הרבה כך מפני ששתק הלל בתחלה הוצרכו לפעולות חזקות לקבוע הלכה כוותייהו:
מה זו סמיכה. שאתה רוצה לסמוך ולעבור על דברי בית שמאי:
מה זה שתיקה. טובה היתה לך השתיקה:
שיתקו בנזיפה. בגערה:
והלך לו. ונקבעה הלכה כב"ה:

הלכה ה

מתני' **לאיחם אדם חמין**. לרחוץ רגליו דאוכל נפש התיר הכתוב ולא להבעיר אור בשביל רחיצה:
גמ' **פתר וכו'**. מפרש למתני' בשני פירושים כדמסיק:

ע"ד דב"ש. לאו בראויין לשתייה לחוד סגי אלא בעינן נמי שישתה ממנו ולב"ה בעינן נמי שיהיו ראויין לשתייה:

ועושה מדורה ומתחמם כנגדה. אתיא כב"ע דאפי' לב"ש שרי דהנאת כל גופו הוא:

והוא שיהא הקומקם כנגד המדורה. שיהא בה צורך אוכל נפש:

פתר לה. פירוש אחר בסיפא דמתני' דלב"ש בעינן שיהא קומקום כנגד המדורה ולב"ה לא בעינן קומקום כיון דלצורך כל גופו הוא א"נ מטעם מתוך שהותרה הבערה לצורך מתירין ב"ה וה"ה ברישׁ' לא בעינן שיהא ראוי לשתיי':

מרחיץ כל גופו איברים איברים. כלומר כל גופו מותר לרחוץ אבל לא בבת אחת אלא איברים איברי':

הוי רב. הוא דאמר איברים:

אבלט וכו'. כלומר וכן אבלט שאל ללוי סריסא:

לוי סריסא. כך שמו:

מותר לשתות. חמין שהוחמו בי"ט ולמה אסורין לרחוץ בהן:

ה"ג א"ל ומכי הוא לה כלום. וכי משפיל הוא אשתך בעיניך הלא אף אם יזנה עמה לא לו יהיה הזרע ל"א בסריס שאין לו זכרות כלל מיהו היינו טומטום לכן פירוש הראשון עיקר:

א"ל שלא. תרגיל עצמה בפריצות:

א"ל והכא לגבי רחיצה נמי חששו חכמים. שירגילו עצמם לחמם אף שלא לצורך כלל אבל לשתייה לא חששו דדבר מועט הוא וגם הוא לצורך מזונו מה שאין כן ברחיצה:

אך אשר יאכל לכל נפש וגו'. ורחיצה אינה שוה לכל נפש אלא למפונקים והא דשרי לפניו ידיו ורגליו דזהו שוה לכל נפש:

הלכה ו

מתני' **אין טומנין את החמין**. טעמא מפרש בגמ' אין זוקפין. מנורה של מתכת שנפלה דב"ש סברי יש בנין בכלים:

גריצין. ככרות עבות:

רקיקין. ככרות דקות:

וחרי. מפר' בגמ' הדא דתימר. הא דפליגי בית שמאי ובית הלל בהטמנת חמין בשלא עשה ע"ת וסברי ב"ה דכדי חייו שרו ליה רבנן:

גמ' **מה בין תבשיל לחמין**. דמשמע דבתבשיל אף ב"ש מתירין להטמין ובחמין אוסרין:

ומשני תבשיל דרכו לאכול. ממנו בע"ש וה"ל כעושה לי"ט ולא מוכחא מילתא דלשבת קעביד:

במנור' של פרקי'. דב"ש סברי יש בנין בכלים:

לא בדא. אינו כן אלא אף ב"ש מודו דמותר לזקפה:
כהדא. כלומר מצינו שאף האמוראים החמירו על עצמן כהא דר"ג:
הוון. יושבין ונפלה מנורה של פרקים לפניהן והיה כל א' וא' משמיט עצמו וברח משם שלא רצו להורות לא איסור ולא היתר:
מתוך שאתה מייגעו. לאפות פת דק שיש בו טורח בעריסת כל א' לעצמו לא יאפה מי"ט לחול אלא כדי צרכו:
שמע לה מן הדא. דחרי הוא פת גדול כמו חרי אף הגדול שמעי' דבדבר הצריך אש הרבה כתיב חרי:
ג' סלי חורי. והיינו חררות גדולות הראויות למלך:

הלכה ז

מתני' **מכבדין בין המטות**. שאוכלין שם שהיו רגילים להסב ולאכול על המטות ומפני שהוא מקום מועט לא חשו שמא ישוה גומות:
מוגמר. לבונה ע"ג גחלים להריח בה:
גדי מקולס. מפרש בגמ' וחכמים אוסרין. בשלשתן בכיבוד משום אשוויי גומות ומוגמר דלאו צורך לכל נפש אלא למפונקים ומעונגים וגדי מקולס מפני שנראה כאוכל קדשים בחוץ:
גמ' **היו קופלין אותן**. ונמצא החדר מתכבד מאליו:
א"כ. לא היו חביריו חלוקין עליו דאף בשבת מותר לעשות כן:
פרדיסקי'. כלים נבובים ומנוקבין והיו פוקקין נקביו לשמר העשן והריח שלא יצא וביו"ט היו פותחין אותן:
מקולס. ראשו וכרעיו תולין חוצה לו כגבור זה שכלי זיינו עמו וכובע נחושת מתרגמי' וקולסא דנחשא:
כולו צלי. ואין חסר ממנו כלום:
אילולי שאת תודוס. כלו' אדם חשוב:
לא היינו מנדין אותך. בתמי':
מהו תודס. מהו חשיבותיה:
דהוה משלח פרנסתהון דרבנן. שהיה מסייע לחכמים בפרנסתן שהיה נותן סחורה לת"ח להשתכר בהן:

הלכה ח

מתני' **ברצועה שבין קרניה**. דאמרו חכמים דמשאוי הוא ואינו תכשיט לה:
מקרדין ומקרצפין. מפרש בגמ':

ברחים שלהן.קטנות העשויות לכך:
גמ' **להמשיך בה**. ברצועה שבין קרניה אסורה לצאת:
אם היתה. קרן הפרה חקוקה שתהא הרצועה קבועה בה שרי לצאת באפסר אבל בקשירה בעלמא לא:
לא תנינן. במתניתין דשבת אלא הנקה יוצאת בחטם אבל שאר כל הבהמות אין יוצאין במה שהוא להם לנטירה יתיר' אפי' חקוק בגופה דומי' דחטם שבנאק':
יוצא בפרומביא. דלאו נטירותא יתירה היא ולא חשיב משאוי:
בסוגר שלו. קולא"ר של חבל כדמתרגמי' ויתנהו בסוגר בקולרין:
אם להכות בו. כדי להכות הכלב בסוגר שלו אסור דהא משוי הוא:
שלא לאכול אפסרו. שהאפסר הכרוך על צוארו נכנס לתוכו ואוכל את בשרו נמצא שהסוגר הוא לצורך נטירת הכלב ומותר:
הלכה היה מלמד ר"א ובא. אבל לא הורה כן וכ"ש דלא עשה מעשה כשמעתתי':
אם הלכה היה מלמד ובא וכו'. ואיך אפשר לומר שלא עבד עובדא אלא הלכה היה מלמד מה הא דתנן שלא ברצון חכמי' וכי מה רצון שייך בזה הל"ל דחכמים פליגי עליו:
א"ל. חכמי' לראב"ע:
או עמוד מבינותינו. שיהא מנודה כמו שעשו לר"א בן הורקנוס או שיעבור הרצועה מעל פרתו:
שהיה מתריס כנגדן. מהכא שמעי' שהיה עומד בדעתו לחלוק על החכמים ל"א בלשון בתמי' קאמר וכי כ"כ היה ראב"ע מתריס כנגד החכמים עד שהוצרכו לומר לו או עמוד וכו' והרי אר"ח פעם אחת וכו' ופי' זה עיקר:
פעם אחת יצאה. וצם על המכשול שיצא מתחת ידו:
אשתו הוות. פרה של אשת ראב"ע היתה הפרה דא"א לומר דשלו היתה שהרי הרבה פרות היו לו:
ומניין וכו'. פי' א"כ דשל אשתו היתה למה קאמר פרתו של ראב"ע לכך קאמר כיון דגם אשתו נקראת עגלתו כינו לפרת אשתו בשם פרתו:
תמן. בבבל אמרו של שכינתו של ראב"ע היתה הפרה:
ופריך וכי יש אדם שהוא נענש על עוונות שכינתו דכיון דקרי לה על שמו משמע שהעון תלוי בראשו:
קלקלתו תלויה בו. כאילו הוא עשה העון בעצמו לכך נקראת על שמו:

אלו הקטנים. כעין מגירה קטנה של ברזל ששיניה דקות ומחככין ומגרדין בה הבהמה וכיון שעושין חבורה אוסר ר' יהודה אע"ג שאינו מתכוין דסובר ר"י דבר שאינו מתכוין אסור:

אלו הגדולים. מגירה של עץ ששיניה גסות ואין עושין חבורה:

שלא יבואו לידי תלישה. שתולש הצמר או השערות בקרצוף:

אינגירין. מיא דסילקא והם מי שלקות:

אל תחוש. לפלפלין שבתוכן שהן שחוקין מע"ט:

ופריך ויעשה ר"צ כשאוכל אצל ר"ג כשוגג כדי שלא לבייש ר"ג ובשוגג לכ"ע שרי:

אלא. לכבודו דר"ג לא אכל שלא יאמרו ע"י ר"ג הותרה מלאכה בי"ט:

הלכה ט

מתני' **משום שלשה כלים**. שאם פירש א' מהן אינן שברי כלים אלא כל א' מהם חשוב כלי בפני עצמו וטמא אע"פ שבעודן ברחיים הם מחוברים ונראין ככלי א' ובגמ' מפרש לה:

גמ' **התחתון**. שמקבל אבק הפלפלין כשנופל דרך נקבי המכבר:

משום כלי קיבול. שכלי עץ שיש לו בית קיבול הוא:

והעליון. שמכתשין ושוחקין בו הפלפלין טמא משום כלי מתכות דמשום כלי עץ ליכא לטמויי דפשוטיהן טהורין אלא משום ציפוי התחתון שהוא עיקר והעץ בטל אצלו:

והאמצעית. שהיא מקפת את המכבר משום כלי עץ לא מטמא דאין קיבולה קיבול אלא חכמים גזרו טומאה על הכברה משום אריג ואפי' אין המכבר משל מתכות מטמאה משום כלי כברה. ל"א משום כלי כברה דכברה של סלתות יש עליה תורת כלי שמקבל' הסובין שאינן יכולין לצאת דרך נקבים והא דקאמר משום כלי כברה ולא קאמר משום בית קיבול ה"ק משום תורת קיבול כלי כברה דחשיב קבול שלה:

הלכה י

מתני' **עגלה של קטן**. העשוייה לו לשחוק ומיוחדת לו לישב עליה:

טמאה מדרס. אם היה הקטן זב נעשית העגלה אב הטומאה:

ונטלת בשבת. דתורת כלי עליה:

ואינה נגררת. בשבת:

אלא ע"ג כלים. ע"ג בגדים שעושה חריץ בקרקע וחופר חייב משום חורש:

מפני שהיא כובשת. חריץ הנראה בהילוכה לא ע"י חפירה הוא אלא כובשת ודורסת הקרקע ונדושה תחתיה ונעשה מקומה נמוך אבל אינו זז עפר ממקומו:

גמ' **קתדרא**. מין ספסל:
ור"ש מתיר. כיון שאינו מתכוין לעשות חריץ ודבר שאינו מתכוין שרי:
משוקעות בטיט שמותר לטלטל. שהגומא שבטיט עומדת ואינו מזיז העפר שבצד הגומא ואינו סותם הגומא ודכוותה מותר להחזירו שאינו כמו חופר גומא שהרי עומדת היא:
אף אנן תנינן. במתני' דכלאים הטומן לפת וצנונות תחת הגפן בזמן שמקצת עליו מגולי' אינו חושש לא משום שביעית וכו' וניטלין בשבת משמע אפילו לרבנן דס"ל דבר שאינו מתכוון אסור הכא שרי והיכי דמי שיהיו ניטלין בשבת אפילו לרבנן אלא במשוקעות בטיט איירי דשרי אפילו לרבנן וכרבי אילא:
דר"ש היא. מתני' דכלאים דמתרת בשבת כר"ש אתיא ולא כרבנן וליכא לסייעיה לרבי אילא:
מפני שכובשת. הרי שלא הוציא ר"י במתני' אלא עגלה של קטן מפני שכובשת אבל בור ממש אסור ור"י דמתניתין היינו רבנן דרבי שמעון:
הדרן עלך פרק יום טוב

פרק ג

הלכה א

מתני' **אין צדין דגים**. אע"ג דשחיטה ואפיי' ובישול מאבות מלאכות הן והותרו לצורך י"ט צידה דמיא לקצירה וקצירה לא הותרה ביום טוב:
ביברין של דגים. הן בריכות מים שהדגים מתגדלים שם. ביברין של חיה הן קרפיפות המוקפין גדר סבי' ומביאין שם חיות ומתגדלות שם:
ואין נותנין. לפני הדגים מזונות דאפשר להן בלא מזונותן עליך:
אבל צדין חיה ועוף. המוכנים מאתמול:
מן הביברין. הקטנים שאין מחוסרין צידה ורשב"ג לאו לאפלוגי את"ק אתי אלא לפרושי:
המחוסר צידה. שצריך לצודו:
גמ' **דתנינן תמן**. בשבת פ' האורג:
הא לגינה ולביברין פטור. וכיון דלביבר לא חשיב צידה א"כ הצד מן הביבר צידה ממש הוא ואסור בי"ט מתני' דלא כר"י:
מחלפא שיטתיה דר"י עד הא לגינ' ולחצר ולביברין לא ל"ג ליה :
מחלפן שיטתין דרבנן. כלומר מתני' כרבנן נמי לא אתיא. ה"ג הא מגינה ומחצר לא. וה"פ ממתני' דהתם שמעי' דלרבנן הצד חיה ועוף בגינה ובחצר חייב א"כ קשיא למה

אינו מתיר הכא לצוד גם מגינה ומחצר חיה ועוף ביום טוב. שהרי כבר ניצודין ועומדין הן ומשני כאן בשבת איירי בחצר מקורה הילכך הוי צידה והכא איירי בסתם חצר שאינו מקורה לכך לא קאמר אלא ביברין ולא חצר. ופריך והא תנינן גינה בדברי חכמים בשבת וגינה ודאי אינו מקורה:

אית לך מימר גינה מקורה. בתמיה שהרי צריך הוא לגשמים:

אלא כאן. במתניתין איירי בחצר גדולה וכאן בשבת איירי בקטנה:

מה ניתני. אם תנינן במתניתין דהכא בדברי רשב"ג זה הכלל כל המחוסר צידה חייב משום צד בי"ט כמו ששנינו במתניתין דשבת כל המחוסר צידה פטור וכו':

א"ל ולא בנעל לתוכה אנן קיימין. כשחיה ועוף כבר נעולים בביבר והוא רוצה ליטלן ממנו ואיך שייך למיתני חייב ופטור אלא כך תיתני במתני' אסור ומותר ובשבת חייב ופטור:

כל שהוא מחוסר נשבים. שצריך לבקש תחבולות ע"י מצודות לתפשו היינו מחוסר צידה:

מן הנגרים. הוא מקום יאורים שהעשב גדל שם ובהמות רועות שם:

לא מן המכמורות. מצא חיה במצודה ספק ניצודה היום ספק מאתמול:

מכמורות. מערות שצדין בתוכו:

מצדתא דשיתא. מצודה העשויה מן השתי בלא ערב אין שוחטין ממנה דלא כניצוד הוא מעי"ט וה"ל כצד בי"ט ואסור. הפיטם הוא מקום שמפטמין בו העופות והבהמות:

סכרא דנהרא שרי. דף שסוכרין בו הנהר שלא ישטוף שדהו ל"א אם סכר אמת המים בכניסתו וביציאתו מותר ליקח דגים שבתוכו דהוה ליה כניצודין ועומדין מאחר שאמת המים צרה ואינה יכולה להשמט וה"ל כמזומן ע"י מעשה זה כנ"ל והראשון מצאתי. ה"ג בההיא דטסים הא דמתיר ליקח מסוכרא דנהרא דוקא שעשויין כעין שני טסים שהוא צר וא"א להשמט:

הלכה ב

מתני' **ומעשה בעכו"ם א' וכו'**. חסורי מחסרא והכי קתני ספק מוכן אסור ורבן גמליאל מתיר ומעשה בעכו"ם אחד וכו':

גמ' **אם נתקלקלה המצודה**. שדרך הציידים לפרוס מצודות באורך מיל או חצי מיל וכשהחיה נופלת בראש אחד מתוך שמתפרקת ומתנתקת לצאת המצודות נתקלקלות כולם וראש השני ניתק ממקום שנקבע שם וסימן הוא לו שיש חיה בראש האחד והדבר ברור שניצודו מעי"ט:

ופריך ואפילו נתקלקלה המצודה. מנ"ל שניצודו מבע"י ניחוש לומר שנתקלקלה בי"ט וגם ניצודו בי"ט:

ומשני בפורש בחורשין. מתני' איירי בשפירש מצודות ביערים שמצוין שם חיות ומסתמא אמרינן שניצודו מיד כשפירש המצודות דהיינו בעי"ט אלא שכשלא נתקלקלה אנן רואין שניצוד בי"ט דאל"כ היה ראוי שיהיו מקולקלים שכן דרך החיה כשהיא עומדת במצודה זמן מה היא מקלקלת אותן:

תדע לך. דאיירי כשפירש בחורשין דתנן מצודות חיה ועופות ודגים ובמים תמיד דגים מצויין א"כ מצודות חיה ועופות נמי במקום שמצוין חיה ועופות איירי:

סברין מימר. הא דאמר רשב"ג במתני' בעכו"ם אחד שהביא לו דורון ואמר מותרין הן היינו לקבלן בי"ט כדי לאוכלן למחר דכולי האי לא החמירו בספק מוכן לאסור בטלטול אבל לאכילה לכ"ע אסורין בי"ט:

מותרין. ממש לאוכלן בי"ט:

סברין מימר. ספק מוכן התירו אפי' באכילה:

העכו"ם. מה שביד העכו"ם צריך הכנה ואסור בי"ט:

מן מה דרב וכו'. מהא שהיה לו לרב לבוא בי"ט לפני רבו ר"ח הגדול ולא בא:

שיירתא הוי עברה. שיירא של עכו"ם היתה עוברת במקומי והייתי אוכל מהן תאנים ש"מ דר' חייא הוא דאמר מה שביד עכו"ם א"צ הכנה דאל"כ לא הוי רב אומר כן:

לאנטוירס. שם מקום:

אייתון ליה. עכו"ם בי"ט:

דורמסקנא. מין פרי אילן פרונ"א בלע"ז:

אזל תמן. לאנטוירס:

אתא. האי תלמיד לפני רבו ריב"ל ואמר דאיכא תלמיד אחד באנטוירס ואוכל דרמסקנא מן העכו"ם בי"ט:

א"ל ריב"ל הוא נהיג כר' סימאי. שסובר אין העכו"ם צריך הכנה:

ר"א בשם ריב"ל דמדמני' וכו'. נ"ל דמייתי לי' הכא לאשמעינן דהך תלמיד דריב"ל דלעיל ר' אבהו הוי:

הרי אלו אסורים. משום כלאים:

שיצין. הן קוצין וגדילים בהן תמרים גרועי' וכיפי' הם כפות תמרים והני שיצין אינן כלאים בדקלים וכן הוא בערוך ערך כף:

הלכה ג

מתני' **בהמה מסוכנת**. שהוא ירא שמא תמות ואינו צריך לה שכבר סעד סעודתו לא ישחוט אא"כ יודע בודאי שיש שהות ביום לאכול כזית צלי הימנה:

מבית טביחתה. שהוא מזומן ומופשט מעורו ועומד:

לא יביאנה במוט ובמוטה. בשני בני אדם משום דאוושא מילתא ומזלזל בכבוד יו"ט:

גמ' **שחזקת בני מיעים לכושר**. דבהמה בחייה בחזקת איסור עומדת עד שיוודע לך במה נשחטה נשחטה בחזקת היתר עומדת עד שיוודע לך במה נטרפ' הלכך אם ניטלו הבני מיעים הבהמה בחזקת כשרות ומותרת:

וחש לומר. כלומר והשתא ניחא מאי דהוה קשיא לן אמתני' דתנו רע"א אפי' כזית חי מבית טביחתה אפילו קודם הפשט איך יאכל ממנה קודם הפשט ניחוש שמא ניקבו בני מעים אלא לפי שחזקת בני מעים שהן כשרים עד שיוודע לך שהן טריפה הלכך מסתמא מוקמינן אחזקה:

אבל מביאה הוא ע"ג עורה. כלומר מביא עורה עמה לאחר ההפשט:

כיצד הוא עושה. דאע"ג דתנן לעיל בפ"ק דנותנין עור לפני הדורסן וכ"ש לטלטלה בהדיא התם שהוא שוחט מדעתו וחשו שמא מפני הפסד עורו ימנע משמחת י"ט התירו לו אבל הכא במסוכנת ששוחט להצילה אסור לטלטלה אלא כיצד הוא עושה:

משייר ממנה אבר אחד. שיש עמו בשר דה"ל כגופה ומביאה עמו:

הלכה ד

מתני' **בכור שנפל לבור**. בכור בזמן הזה אין נשחט בלא מום מפני שקדשים הוא דמאליו הוא קדוש והשוחטו בלא מום הוי כשוחט קדשים בחוץ וענוש כרת:

שנפל לבור. וירא פן ימות שם:

מומחה. בקי במומין בין מום קבוע למום עובר:

אין זה מן המוכן. לאו משום מוקצה אסר ליה דהא לית ליה לר"ש מוקצה אלא מפני שמתירו בי"ט ה"ל כמתקנו ונראה כדן את הדין דגזרו ביה משום שבות:

גמ' **ופריך מחלפה וכו'**. קשיא דר"י אדר"י:

דתנינן תמן. פ' בתרא דשבת:

לפי שאינה מן המוכן. ש"מ דאית ליה לר"י מוקצה בעלי חיים:

והכא הוא אמר הכי. שירד מומחה ויראה:

ומשני ר"י כדעתיה. לשיטתו אזיל:

דר"י אמר אין המומחה תורה. דאפי' בהפרת נדרים סובר ר"י דג' מתירין את הנדר וכ"מ בבבלי בבכורות דף ל"ו דמדאורייתא לא בעינן מומחה א"כ לא הוי מוקצה דאיירי בשנפל בו מום מעי"ט דדעתיה עלויה וכדמסיק ובעל הבכור כבר ראה מאתמול שהוא מום:
עביד ראיית בכור כראיית טרפה דתנן פרק ד' דבכורות השוחט את הבכור ומראה מומו ר' יהודה מתיר ר' מאיר אומר הואיל והוא נשחט שלא ע"פ מומחה אסור וטעמו דר"י דסובר דכי היכי דרואין טריפה לאחר שחיטה רואין נמי בכור לאחר שחיטה ואפי' אי סובר ר' יהודה דמומחה דאורייתא לא הוה כדן את הדין שרי דכי היכי דרואין את הטריפה רואין נמי את המומין:
דמאי מדבריהם. להפריש דמאי הוא מדרבנן:
וראיית טריפה.לבדוק הריאה נמי מדרבנן וכי היכי דרואין את הטריפה בי"ט ולא אמרינן דמיחזי כמתקן ה"נ יש להתיר להפריש דמאי בי"ט ואנן קיי"ל אין מפרישין הדמאי בי"ט:
אין זה מן המוכן. כלומר אפילו נולד מומו מעי"ט סובר ר"ש דאינו מן המוכן דאף ר"י לא קאמר שירד מומחה ויראה אלא בכה"ג שנולד מומו מעי"ט:
שנולד מן הטרפה. אע"ג שלא היה מוכן אגב אמו אם נולד הוא ומומו עמו שמותר בי"ט ואס"ד דדוקא כשהיה בו מום מעי"ט הוא דקשרי ר"ש ור"י הך מתני' אמאן תרמיי':
תיפתר שעבר המומחה וראהו. וכר"ש דלית ליה מוקצה וקמ"ל אע"ג שנולד מן הטריפה כיון שעבר וראהו שרי:
אתא עובדא. בא מעשה לפני ר' אימי לראות בכור בי"ט שנפל בו מום מעי"ט וסבר לראותו כר"י דר"י ור"ש הלכה כר"י:
ותנא וחכ"א וכו' אין זה מן המוכן. ומדשנאה לר"ש בלשון חכמים ש"מ דהלכתא כוותיה:
וקיבלה. להך ברייתא וחזר ביה מלעשות כר"י:
אותו ואת בנו. שאסור לשחוט שניהם היום:
אע"פ שחישב. אח"כ שלא לשחוט אפי' אחד משניהם מותר:
תמן. גבי חלה מתיר להערים כדאמרי' התם והכא גבי או"ב אוסר ר"א להערים:
ומשני תמן. מתיר להערים שלא יעבור על ב"י וב"י אם יניחנה כך אבל הכא גבי או"ב מה איסורא איכא אם מניח א' מהן בבור שהרי יכול לעשות לו פרנסה במקומו:
א"ר אידי כאן. באו"ב אינו אלא שבות שנושא ב"ח שהוא מוקצה:
וכאן חייב חטאת. ל"ד חייב חטאת אלא חיוב מיתה אם אינו מפריש החלה וחייש רבי יהושע אם לא יפרישנה מיד שמא ישכח ויאכל בלא חלה א"נ אם אופה בי"ט איכא איסור מלקות:

אר"י בר' בון. ל"ק דר"י אדר"י דהכא גבי או"ב מתיר ר"י להערים כדי לחוס על ממונם של ישראל שלא ימות השני בבור התם גבי חלה מאי הפסידא אית ליה:
ר"י ור' יאשיה. ח"א כר' אידי וח"א כר"י בר בון:

הלכה ה

מתני' **החלה שנטמא**'. אינה ראויה לכהן ביום טוב אף להסקה או לתתה לכלבו דאין מבערין קדשים מן העולם בי"ט ואפי' ע"י אכילת בהמה דגזירת הכתוב היא שאין קדשים טמאים מתבערים מן העולם בי"ט א"כ דאסור לתתה לפני כלבו דמצותה בשריפה דומיא דקדשים שנטמאו:
גמ' **טעו ה' זקנים שהורו לר"ט בלוד**. שלא יזיזו הבהמה שמתה ממקומה שההלכה כר"ש דאמר מחתכין הדלועין לפני בהמה ואת הנבלה לפני הכלבים אפי' נתנבלה בשבת וכ"ש שמותר' בטלטול לצורך הכלבים:
בבכור הוה עובדא. דר"ט שצריך קבורה ואסור להאכילו לכלבים ולפיכך הורו שלא יזיזו ממקומו:
מתני' אמרה כן. מתני' נמי דייקא דשאלה היתה בבהמת קדשים:
אמר לאפק לבר. להוציאה לחוץ ושלא לראותה בבית אפל ע"י נרות:
שמענו אין רואין את הנגעים בבית אפל. כדתנן בפ"ק דנגעים התם ה"ט דכתיב כנגע נראה לי ולא לאורי:
שמענן אין רואין את הטריפה בבית אפל. בתמיה זה לא שמענו מעולם ולמה יהא אסור:
לא מטעם הזה. שאתה סובר דלוי מדמה טרפה לנגעים אלא שמא תמצא שתהיה טרפה ואח"כ יהא אסור לטלטלה לכך אמר להוציאה תחלה למקום שהוא רוצה שתהיה מונחת שם:
אתיא דרב מתנה. דמוקי למתני' בבכור דוקא כשמואל דבהמת חולין אפי' טרפה מותר לטלטלה כר"ש:
ודלוי. דאסר להוציאה לחוץ כרב דסובר דמודה ר"ש בבע"ח שמתו בי"ט שאסורין וכי שריא במסוכנת בין השמשות דדעתיה עליה להאכילה לכלבים ובהמה טרפה זו ודאי לא היה דעתו עליה להאכילה לכלבים הלכך אוסרה לטלטלה:
הלכה כרבי יהודה. דאמר אם לא היתה נבלה מע"ש אסורה לפי שאינה מן המוכן ופליג אהא דלעיל דאמרו משמיה דשמואל שטעו ה' זקנים שהורו לר"ט:

הלכה ו

מתני' **אין נמנין**. אין פוסקין דמים להיות שנים ג' בני אדם אומרים בהמה זו בג' דינרים דינר לכל א':

ושוחטין ומחלקין ביניהן. למחצה לשליש ולרביע ואין מזכירין פיסוק דמים אלא מביא שתי בהמות שוות ושוחט אחת מהן ולמחר שמין השנייה:

שוקל אדם בשר. אע"פ שאסור לשקול בליטרא דהוה מעשה חול מותר לשקול כנגד הכלי וכנגד הקופץ ולמחר שוקלים הכלי כמה משקלו:

אין משגיחין. אין מעיינין:

גמ' **הא להוסיף מוסיפים**. אם כבר נמנו עליה בני אדם מעי"ט מותרין להוסיף בי"ט כגון שהיו ה' מותר להוסיף עשרה כיון שאינו מזכיר פיסוק דמים אלא אומרים להם שהן יתנו המחצה מה שנתנו הן:

הרי אני עמך. נמנה על בהמה זו בסלע:

שקלו מנה כנגד מנה בבכור. כשהיו חולקין או מוכרין בשר בכור היו שוקלין מנה כנגד מנה:

הא בי"ט אסור. לשקול מנה כנגד מנה:

אפילו לתלותו בכף מאזנים. התלוייה ביתד גבוה אסור ודייק ליה מדתני כל עיקר:

לא מטעם הזה. מדאמרו חכמים כל עיקר אלא מדתנן אין משגיחין הל"ל וחכמים אוסרין אלא ודאי דאיכא עוד ת"ק דפליג עמהן דסובר משגיחין והיינו דאוסר לתלותו בכף מאזנים מפני העכברים ואתא ר"י למימר דמותר לשקול כנגד הכלי או כנגד הבשר וחכמים אומרים אין משגיחין אפילו לתלות מפני העכברים ל"א ה"פ ר"י בר בון סבר דמדתני אין משגיחין דייק שמואל דחכמים אסרי לתלותו מפני העכברים ועלה קאמר לא מטעם הזה תני אין משגיחין אלא כלפי שאמר ר"י משגיחין דהיינו ששוקל כנגד הכלי אבל לשקול ממש אפילו ר"י אוסר עלה קאמרו חכמים אין משגיחין אבל לתלות מפני העכברים שרי:

אף מפייס וכו'. לאחר שחלקו מותר האדם לשקול לעצמו לפייס דעתו לידע כמה הגיע לחלקו:

זבן חרובין. של שביעית ותנן אין מוכרין פירות שביעית לא במדה ולא במשקל:

אתא שאל לרבי חזקיה. אם מותר לשקלן אחר שלקחן באכסרא:

א"ל. נהגו חכמים כהא דרשב"ג לשקלן לעצמו בביתו בי"ט וה"ה בשביעי':

לא יהא שוקל בידו. לאחוז הליטרא בידו אחת והבשר בידו אחרת ולכוין דבחול נמי עביד הכי וה"ל כשוקל בליטרא:

אבל חותך הוא. הבשר בסכין אע"פ שיודע לכוין המשקל מ"מ לא מיחזי כעובדין דחול:
אין מרגילין בי"ט. להפשיט העור שלם דרך הרגל טורח גדול הוא ואסור בי"ט אלא מפשיט כדרכו:
שלא יהא כעובד עבודה. בקדשים בחייו לכך אסור בבכור ובפסולי המוקדשין ועבודה ממש לא הוה דכבר מתה אלא כיון שעושה כלי בעודו מחובר בבהמה נראה כעובד עבודה:
שלא ירעו אותן. לבכור ופסולי מוקדשים עדרים עדרים אי שרית להו להרגיל משהינן להו עד שיהיו גדולים וראויין א"נ עד שימצאו בני אדם המבקשים עורות שלימים לכלים ואתי לידי תקלה לגיזה ועבודה ופסולי המוקדשין ובכור אסורין בגיזה ועבודה:
מינפוח. לעשות בו מפוח לדברי הכל שרי שאין בו טורח כל כך:
למיחבוט. להכות ולזרוק בו והיינו שמוציא כל הבשר דרך רגל א' ולא יהיה בעור שום קרע פליגי בה ר"ח רבה ור' שמעון בר ר':
וחורנא. ואידך:
אר"י בר' בון וכו'. פליג ארבי מנא:

הלכה ז

מתני' **אין משחיזין את הסכין**. בריחיים או במשחזת:
אבל משיאה ע"ג חברתה. דמשני מדרך חול:
גמ' **דר"י היא**. דמתיר מכשירי אוכל נפש בדבר שאינה מלאכה גמורה:
ד"ה היא. אפילו כרבנן אתיא מתניתין והכא היינו טעמא דשרי שאינו עושה אלא להעביר שמנונית שעליה ולא לחדדה ואינה אלא כהדחה בעלמא:

הלכה ח

מתני' **אבל לא במדה**. בגמרא מפרש לה:
ממלא מדותיו מערב יום טוב. לפי שאין מודדין ביום טוב:
במועד עושה כן. מפני ביטול בית המדרש שלפי שאין טרודים במועד היו רבים באים לשאול הימנו והיה ממלא מידותיו בלילה שאינו זמן בית המדרש כדי שיהא פנוי ביום:
מפני מיצוי המדות. כשהיה מוכר שמן היה לו מדות הרבה ומביאין הלקוחות כליהן ומודד לכל אחד ואחד במדה לעצמו ומתמצות והולכות לתוך כליהן כל הלילה כדי שלא ישאר לו השמן המודבק בשולי המדה ובדפנותיה ונמצא גוזל את הלקוחות:
גמ' **או חסר או יתר**. הא דתנן במתני' אבל לא במדה היינו שלא יאמר לו שימלא את הכלי מכוון אלא אומר לו מלא לי כלי זה הן חסר או יתר:

מלי לי ההן וכו'. מלא לי הך כלי ולמחר אנו מודדין אותו כמה מדות נכנסין בו אף זה אסור והא דתנן במתני' אבל לא במדה דוקא כלי של מדה אבל אם אומר לו סתמא מלא לי הך כלי מותר למלאותו אפילו בצמצו':

אף הוא. ראב"צ כנס ש' חביות ממיצוי המדות לפי שידע כמה שמן יש בו וכמה הוציא ממנו והנשאר בחביות ידע שזה הנשאר ממיצוי המדות הוא:

לא הייתם צריכין לעשות כן. הואיל ומתחלה לא נתכוונתם לגזול שהלקוחות ידעי וקא מחלו:

אלא הואיל והחמרתם על עצמכם. אסור לכם ליהנות ממנו ויעשו בהן צרכי רבים שהרי משל רבים באו ויהנו הבעלים מהן:

פעם אחת חלה. אבא שאול בן בטנית ונראה דהוה כאיב ליה ידו ימינו:

אמר. להו אתם רואים דין ידי ימיני שהיתה מודדת באמת וביושר ואעפ"כ היא כאיב לי:

וותרן. לעבור על כל פשעם:

יתוותרון בני מעוי. יוותרו קשרי בני מעיו ויצאו בתחלואים:

מאריך רוחיה. אולי ישוב:

וגבי דידיה. כשאינו שב:

וסביביו. צדיקים הנדבקים בו:

נשערה מאוד. לשון חוט השערה:

לא מטעם הזה. מכאן אין ראיה דלמא בסערה ממש דכתיב ה' בסערה יבא וכסופה מרכבותיו:

ונורא על כל סביביו. מטיל אימת משפטיו עליהם יותר מעל הרחוקים:

הלכה ט

מתני' **להיות מונה בתוך ביתו**. הלכך לא מוכח דמשום דמים הוא מדכיר ליה מנין אלא שכן צריך:

גמ' **כלה**. הוא מידה וכן יסד הפייט בקדושת יוצר דפרשת שקלים וכל עומר שבעת רבע וכלה והכלה א' ממאה ועוד בסאה:

הדרן עלך פרק אין צדין

פרק ד

הלכה א

מתני' **ממקום למקום**. בתוך התחום או על ידי עירוב:

לא יביאם וכו'. לתת שלשה או ארבעה כדים לתוך סל או קופה וישאם משום דנראה כמעשה דחול:
אבל מביא הוא על כתפו לפניו. אחת או שתים דמוכח דלצורך י"ט הוא אבל לא לאחריו:
המוליך וכו'. בגמרא מפרש:
לא יפשיל את הקופה לאחריו. דנראה כדרך חול:
ומתחילין בערימת התבן. אפי' לא זימנה מבע"י:
אבל לא בעצים שבמוקצה. רחבה שאחורי הבתים קרויה מוקצה על שם שהוא מוקצה לאחור ואין נכנסים ויוצאים לה תדיר:
גמ' **מתני'**. דמתיר להוליך לפניו:
באילין קורפדייא דקיקתא. בהנך כדים קטנים שנושאין מהן שנים ושלשה בתוך היד הלכך כי נושאין לפניו ממש או לאחריו הוה שינוי אבל היתה כלי אחת גדולה בין לפניו בין לאחריו דהיינו על גבי כתיפו כך הוא דרכו ואסור:
היך מה דאת אמר וכו'. כלומר אלא כיצד הוא עושה כי היכא דאמרינן לעיל בפרק אין צדין מביא הבהמה כולה ע"ג עורה דשינוי הוא ה"נ מביא כלי גדול עם הקנקן שהכלי בתוכו:
כמה דאת אמר מביאה איברים. וכמו דאמרינן גבי בהמה ששחטה בשדה שלא יביאנה במוט ובמוטה אבל מביאה בידו איברים איברים אע"ג דמפיש בהילוכא ה"נ מביא צלוחיות אחת לאחת אף על גב דמפיש בהילוכא טפי עדיף כיון דמשני מדרך חול:
ופריך ולא מתניתא היא. דהא תנן המוליך את התבן וכו' מביאה בידו ומאי קמיבעיא ליה:
ומשני מתני'. אתיא כמ"ד לעיל בפ"ק אך אשר יאכל לכל נפש אפילו נפש בהמה בכלל לכך מותר להוציא התבן לצורך הבהמה:
מה צריכה ליה. כי קמיבעיא ליה למאן דאמר אין נפש בהמה בכלל מי אמרינן כיון דתבן ראוי נמי לאדם לישן עליו מותר או לא:
ברם כמאן דאמר וכו'. סתמא דש"ס פריך ולמ"ד אף נפש בהמה בכלל לא קמיבעיא ליה כלל ומסיק דאף למ"ד נפש בהמה בכלל מיבעיא ליה באופן אחר:
מתני' במוציא להאכיל לבהמה. לכך מותר וכי קמיבעיא ליה במוציא התבן להסיק דלא הוה אלא מכשירי אוכל נפש מי שרי א"נ כיון דסתם תבן לבהמה עומד ה"ל כמוקצה ואסור לטלטלו להסקה או לא:
מוקצה שיבש. ביום טוב אסור ליגע בו כיון דבין השמשות לא הוה חזי ליה ויש מוקצה לחצי י"ט:

מן העלייה. שמונחים שם לייבש וכבר נתייבשו קודם י"ט:
ועדיין את. צריך לדין זה דפשוט דאין דין מוקצה אלא בתאני' וענבים המונחים להעשות גרוגרות וצימוקים:
מפני שהן מסריחות. משמתחילין לייבש אין ראויין לאכילה עד שיתייבשו לגמרי:
לא מסתברא. שא"ל ר' לר"ש בנו אלא בהנך פציליא היה המעשה אבל גרוגרת כיון דלא בריר ליה שנתייבש מאתמול אסורין:
באילין פיצולייא. תמרים שאין מבשלות באילן לעולם ומניחין אותן בתוך כפות תמרים להתבשל א"נ הן פגי תמרה שסופן להיות נגמרין ופוצעין אותן אחת לשנים ומעלין אותן לגג ליבשן והנך לא דמיין לגרוגרת וצימוקין דלא דחינהו בידים ואיכא דאכיל מינייהו אבל גרוגרת וצימוקין מתחלה היו ראויין לאכילה והוא דחה אותן בידים:
א"ל. אף אני סובר כן שלא היה המעשה אלא בפציליא ולא בגרוגרת:
הדא דאת אמר. דאין מוקצה אלא בתאנים וענבים אבל שאר פירות הן כגמר מלאכתן אחר שנתלשו דווקא לענין שבת:
אבל לעניין מעשרות. אף ע"פ שראויין לאכילה כל שבדעתו לעשות בהן עוד מלאכה אינו כגמר מלאכה ופטורין מן המעשר כשאוכל מהן עראי:
מתניתין. דמעשרות פ"ק מוכחת כן דתנן התם גרוגרת משידוש ומגורה משיעגיל זהו גמר מלאכתן שהיה דרכן לדוש הגרוגרת במקלות לתוך החבית לאחר שנתייבשו או מעגלין אותן בידים לתוך האוצר הרי דאף לאחר שנעשו גרוגרת וראויין לאכילה עדיין לא נגמרה מלאכתן כיון שבדעתו לעשות בהן עוד מלאכה:

הלכה ב

מתני' **אין נוטלין עצים מן הסוכה**. סוכה שאינה של מצוה כגון בפסח או בעצרת אין נוטלין ממנה עצים בי"ט משום סתירת אהל:
אלא מן הסמוך לה. כגון קנים הזקופים סמוך לדפנות וכדמפרש בגמ' מביאין עצים. תלושין מן השדה שבתוך התחום מן המכונס שכנסן מעי"ט דדעתיה עילויהו אבל המפוזרין מוקצה הן:
קרפף. מקום מוקף סביב והוא משתמר:
כל שסמוך לעיר. והוא דאית ליה מפתח שמשמר דר"י תרתי בעי:
כל שנכנסין לה בפותחת וכו'. כיון דאית ליה פותחת לא בעינן סמוך אלא אפי' רחוק עד קרוב לסוף תחום שבת לא בעינן פותח' ואם הוא רחוק מתחום שבת ויש לו פותחת נמי שרי:

גמ' **בשלא נתכוין לעבותה**. להדופן הוא דמותר ליטול מן הסמוך לה אבל אם נתכוין בקנים אלו לעבות ולחזק הדופן אסור ליטלן:
בשלא התנה. עליהן מעי"ט דה"ל כסותר אהל אבל בשהתנה אפי' נתכוין לעבותה שרי:
ויש אדם מתנה לסתור אוהלין. בתמיה וכי מהני תנאי לסתור אהל בי"ט דקס"ד לעבותה היינו שנארגו עם הדופן אח"כ:
ואומר. מי שאומר לפני שמואל דלעבותה היינו בטפול לדופן ולא נארוג עמו הלכך מהני תנאי:
והוה רנב"י הוי בה. והוה רנב"י מגמגם בהך תירוצא:
ועל מה נחלקו על המפוזרין שבקרפף. ומתני' ר' נתן אליבא דב"ה היא א"נ כראב"ש ואליבא דכ"ע:
ובלבד מן המפוזרין שבקרפף. והיינו כר' נתן:
ופריך מחלפה שיטתיה דר"י. קשיא דר"י אדר"י:
דתנינן תמן. עירובין פ"ב:
אפילו אין בה. בגינה ובקרפף אלא בור שיח ומערה מטלטלין בתוכה דה"ל כהוקף לדירה ואפי' רחוק מן העיר ואלו הכא מצריך ר"י שתהא סמוכה לעיר דוקא:
כבית דירה עביד ליה ר"י. מיהו אין דעתו עליה כל שאינה סמוכה לעיר ל"א כל שיש בה בור או שיח ומערה דה"ל בית דירה ליכא מאן דפליג דשרי והכא איירי שאין בה א' מכל אלו והראשון נראה:

הלכה ג

מתני' **אין מבקעין עצים וכו'**. בגמרא מפרש:
לא בקרדום ולא במגיר'. כעין סכין ארוך והוא מלא פגימות וקוצצין בו עצים עבות וכלי אומן הוא:
מגל. אף הוא כלי אומן ונראה כרוצה לעשות בו מלאכה:
אלא בקופיץ. סתם קופיץ הוא סכין של קצבים ואינו כלי אומן ויש מהן שיש להן ב' ראשי' ראש א' רחב ונקרא צד נקבות וראש אחד צר ונקרא זכרות ואין מבקעין אלא בצד הזכרות שבו שאינו דומה לכלי אומן כלל:
נוטל ממקום הפחת. ולא אמרי' מוקצה מחמת איסור הן דאין יכול לפתחו בי"ט ואסח דעתיה מינייהו דכיון דאין בפתיחתו איסור דאורייתא לאו מוקצה נינהו כמו דאמרי' גבי טבל דלאו מוקצה הוא כיון דאם עבר ותקנו מתוקן:
גמ' **הדא דאת אמר בקורה שנשברה בי"ט וכו'**. כלומר מתני' חסורי מחסרא אין מבקעין עצים מן הקורו' שלימות משום מוקצה ולא זו אף זו קורות שנשברו בי"ט אע"ג דעכשיו

להסקה קיימא אין מבקעין מהן כיון דבין השמשות לאו להכי קיימא אבל מבקעין מן הקורות שנשברו מעי"ט וכשהן מבקעין אין מבקעין לא בקרדו' וכו':
בשאין בהן תואר כלי. לאחר שנשברו מעי"ט אבל אם יש עליהן עדיין תואר כלי שנראין לבנין אע"פ שנשברו אסורין דמוקצין הן:
סוכות תאנים. ענפי תאנים:
ומכבדות. ענפי דקל:
מסיקין בכלים. דבני טלטול נינהו ומטלטלין אותן נמי להסיק:
ואין מסיקין בשברי כלים. שנשברו בי"ט וכדמסיק דהשתא לא חזו לטלטול ואי משום דחזו להסקה כיון דאתמול לאו להכי קיימו אסורין:
אבל אם יש עליהן תואר כלי. וראוין עדיין לתשמיש אפי' נשברו בי"ט מותרין דהא בני טלטול נינהו:
מסיקין באוכלין. דאגב דמטלטל להו לאכילה מותר לטלטלן נמי להסקה:
אבל לא בקליפתן ולא בגרעיניהן. אם אכל פירות בי"ט אסור להסיק בקליפתן אע"ג דראויין למאכל בהמה אסורין משום נולד דאתמול היו עומדין לאדם:
והוה מיתחמי. והיה רואה ר"ח לרב שהיה זורק לתוך הכירה ולפני הכירה:
תפייה. כירה והוא תרגום של תנור וכיריים:
הכא זרוק. שיזרוק אותם במקום אחר ולא לפני הכירה:
א"ל. רב מ"ש כאן או כאן:
בן פיחה. בן גדולים:
אחריהם. צריך לזרקן ולא בפני בני אדם שנמאס להם וכ"ש בפני רבו שאסור לרוק לפניו:
אוכלא הוה זרק. גם האוכל היה דבוק בהן ולא היה מאוס כל כך א"נ כיון שהיה שם האוכל דבוק בהן לכך היו מאוסין:
חולה הוה. רב ולא היה יכול למצוץ כל האוכל שהי' דבוק בהן:
כנגד כן. אם אין האוכל דבוק בהן בי"ט אסו' לזרקן לתוך הכירה כ"מ בבבלי בשבת דף כ"ט:
מבקעין בקורדם. ופליג אמתני' במגל קציר. דנראה כנוטלו לעשות בו מלאכתו ל"א גם בחול מבקע בו והוה כעובדין דחול:
מפספסין בקלקים. שכן דרך לפזר העשבים מפני הבהמה שכשהן דחוקין מתחממין ואינה מריחה כל כך וקצה בהן:
קלקים. מין ירק ממיני הלוף:
בבריא. שהבהמה בריאה שאוכלת אפי' עשבים שנפסדו ע"י פספסי:

בתש. שהבהמה תש כח ואינה אוכלת ע"י פספוס והוה טרחא שלא לצורך:
מוללין. בין אצבעות להוציא הריח:
ממתקין את החרדל בגחלת. כדרך שרגילין לכבות לתוכו הגחלת או אבן ניסוקת:
בשנתנו ע"ג גחלת. ממתקין שסופו להבעיר:
בשנתן הגחלת עליו. אין ממתקין שמכבין אותו:
שפין את. כלי כסף לצחצחן:
בגרטיקין. כמין עפר שגדל בשולי החבית שהיין בתוכו וגוררין בו הכסף והכסף הוא רך והוי אב מלאכה:
אין שפין. דממחק הכסף וה"ל אב מלאכה:
בשנתנו. הגרטיקין מערב י"ט במים ואינו ממחק:
ובלבד כנגד הפתח. מתיר ר"מ לפחות אבל לא במקום אחר:
והא תני. בניחותא:
בחותמות שבקרקע. דלתי פתחי בורות ומערה הסגורים בקשר חבלים:
שמפקפקין. שמנענן:
ומפקיעין. החבל לסתור עבותו וגדילתו דבחותמות הקשורין אין בהן איסור סתירה דאורייתא:
אבל לא מפקיעין וכו'. מדרבנן הוא דאסור:
ובכלים. כגון תיבה הנעולה ע"י קשר של חבל מתיר ומפקיע וחותך דאין סתירה בכלים מדקאמר מודים בחותמות שבקרקע ש"מ דפליגי חכמים ור"מ בפתח שבבנין:

הלכה ד

מתני' **אין פוחתין את הנר**. ליטול אחד מן הביצים של יוצר חרש ולתחוב אגרופו לתוכו לחקוק נר מפני שעושה כלי:
ואין עושין פחמין. דאינהו נמי כלי נינהו לצורפי זהב ופתילה נמי כלי היא להדלקה שצריכה עשייה ותיקון:
ואין חותכין אותה לשנים. לפי שהוא מתקן כלי:
חותכה באור וכו'. בגמ' מפרש:
גמ' **לפסים**. כמו אילפסין והן קערות שיש להם תוך ומכוסות למעלה ועומדות להפתח:
תמן תנינן. עדיות פ"ב:
על לפסי' ארוניות. קערות של בני כפרים שאין מקפידין לפתחן ואוכלין עליהן כשהן סתומין:
טהורות באהל המת. דהא כלי צמיד פתיל טהור באהל המת:

וטמאות במשא הזב. הואיל ועומדות להפתח מטמאים בהיסט:
מפני שלא נגמרה מלאכתן. ולאו כלי נינהו:
אתיא דיחידאה דהכא. דבברייתא שנינו אין עושין אלפסין ארניות ביום טוב רבן שמעון בן גמליאל מתיר וקאמר דרבן שמעון בן גמליאל די"ט אתיא כחכמים דעדיות דסברי דבלאו פתיחה נמי כלי נינהו הלכך מותר בי"ט:
דיחידאה דתמן. ראב"צ דהתם גבי טומאה אתיא כתנא קמא דהכא דאוסר לפתחן ביום טוב דפתיחתן הוא גמר עשיית כלי:
בשביל שלא תכסכס. שלא תתקלקל הכותל מפני הגשמים א"נ אפילו לצורך הבקעת נמי שרי דראויה היא ליום טוב:
בשביל לחוס עליה. שאין כיבוי זה צורך י"ט א"כ דה"ל כסותר על מנת לבנות במקומו:
מותר. כיון דלצורך היום הוא. אבל אם יש שם מקום אויר שיכול להשליכו לשם ולא יעשן הבית אסור לכבותה אלא משליכה לחוץ:
ויאות. שפיר קאמרת וכן אנן אומרין דאם יש שם אויר משליכו לאויר ודיו ל"א ויאות בתמיה וכי שפיר קאמרת הא אנן מתירין בקילור ולמה יהא אסור לכבות הבקעת שלא יתקלקל הבית ופי' זה נראה עיקר:
הדא קלוריתא. הוא כחול אדום שנותנין על גב העין:
שרי מישף. מותר לשפשפה ולכחול ממנה בי"ט דמפני צערא התירו חכמים:
כאן לשימור. שלא יתקלקל יותר אבל לרפואה לחוד אסור ל"א כאן בבקעת אינו אלא לשימור הלכך כשמשליכה לחוץ כבר הוא משומר ואסור כאן בקילור שהוא לרפואה התירו חכמים:
נאמרו בפתילה. בי"ט:
מועכין אותה. ביד ותיקון כלאחר יד הוא:
בצריך לשניהן. נותן שתי ראשי הפתילה בתוך שתי נרות ומדליק באמצע דאינו מוכח דלתקוני מנא מיכוין אלא להדלקה בעלמא וכדמסיק:
מוחטין את הפתילה. כשנעשה פחם בראשה מסירה שתאיר היטב:

הלכה ה

מתני' **ואין חותכין את הנייר**. שנותנין בו שמן ועומד מפני האש כל זמן שהשמן בתוכו ואינו נשרף:
מליח. דג:
אין גורפין תנור וכיריים. אם נפל לתוכן מטפולה של תנור ומהטיח אין גורפין אותן דמתקן מנא הוא:

מכבשין. משכיבין את האפר העפר כדי שיהיו חלק ואפי' אפשר לאפות בלי השכבה שרי:
מקיפין. מקרבין זו אצל זו:
לשפות. להושיב עליהם קדרה והאור בין שתי החביות ואסור משום דדמי לבניין:
ואין סומכין את הקדרה בבקעת. דלא ניתנו עצים אלא להסקה:
בקעת. עצים שנתבקעו:
וכן הדלת. אין סומכין אותה בבקעת דעצים מוקצה הן אצל כל תשמיש חוץ מהסקה:
ואין מנהיגין את הבהמה במקל. דנראה כמוליכה למכור בשוק:
גמ' **אתת**. באתה לאפות תוך התנור ומצאה כפות תמרים לחה בתוכה שמעשנין את הפת באת ושאלה לאביה א"ל זיל וגרפי לצדדי התנור אמרה לית אנא יכול לגרפו א"ל זיל והשכיבן בתוך האפר שיהא חלק:
כיפה. כפות תמרים לחות ובבבלי משמע שהיה לבינה מן כיפה של התנור:
ידעה. היתה דשרי אלא שרצתה לשמוע מאביה שהוא מורה בו היתר:
מצילין. מפרישין כמו ויצל אלקים את מקנה אביכן:
מן התנור לכירה. נוטלין אוד מאש של תנור ונותנו לכירה דכירה אשו גדול מתנור ואין זה כיבוי אלא אדרבה הבערה יתירה היא:
אבל לא מערבית לשחרית. דלשעתו כיבוי הוא:
מערבית לשחרית. כיון דצורך י"ט הוא מ"ש כיבוי מהבערה:
משום בונה. כדפירשתי במתני' לא יצא סומא במקלו. דהוה דרך חול ואיכא זילותא ליום טוב:

הלכה ו

מתני' **משלפניו**. ממה שלפניו בבית:
לחצוץ בו שיניו. ליטול בשר החוצץ בין שיניו:
גמ' **לעשות ציבור ביניהן**. לקבץ העצים ולצברן במקום א':
אין עושין ציבור. דמיחזי כאלו מכין למחר וליומא אוחרא ור"א סבר קדרתו מוכחת עליו:

הלכה ז

מתני' **אין מוציאין את האור**. משום דמוליד ודמי למלאכה שבורא האש הזה בי"ט:
מן העפר. יש קרקע כשחופרין אותה מוציאה אור ממקום מחפורת שלה:
ולא מן המים. נותנים מים בכלי זכוכית לבנה ונותנו בחמה כשהשמש חם מאד והזכוכית מוציאה שלהבת ומביאים נעורת ומגיעים בזכוכית והיא בוערת:
רעפים. כלי חרס חלולים באמצען שמכסים בהם הגגות:

ואין מלבנים את הרעפים. דוקא ברעפים חדשים משום דמשוי לי' מנא בהיסק זה שהן מתחסמין ומתחזקין ע"י האור:
ועוד אר"א. משום דתנא אחת לקולא גבי מוקצה והדר אמר אחריתי קאמר ועוד:
עומד אדם על המוקצה. הצריך הזמנה והזמנה מועלת לו:
ערב שבת בשביעית. שאין מעשר נוהג בה ואין מחוסר אלא הזמנה וה"ה במעושר ובשאר שני שבוע אלא אורחא דמילתא נקט דסתם מוקצה לאו מעושר הוא דגרוגרות וצימוקים הן סתם מוקצה ואין רגילין לעשר קודם גמר מלאכה:
מכאן אני נוטל למחר. וסגי בהכי:
עד שירשום. בסימן דאין ברירה:
גמ' **בבדוקים**. שכבר בדקן שיוכלו לקבל הליבון וליכא למיחש למידי. ל"א בבדוקים במוחזקין שבודאי יקבלו ליבון ולא יפקעו:
בשאינן בדוקים. וצריך לבדקן ודלמא פקעי ואשתכח דטרח שלא לצורך:
תנינן תמן. בפ"ק דמכלתין:
אא"כ נענע. אבל באמירה לחוד לא סגי והכא קאמר דבאמירה בעלמא סגי:
ורבי ליעזר לאו שמותי הוא. בתמיה וכי לאו מתלמידי שמאי הוא וסובר דיש ברירה ואלו במתני' סברי ב"ש דצריך שינענע מבעוד יום דאין ברירה:
ומשני חומר הוא בדבר שיש בו רוח חיים. מוקצה דבעלי חיים חמירי טפי משאר מוקצה ולא אמרי' בהו ברירה:
דתנינן תמן. בפ"ק:
עומד ואומר. יונים אלו אני נוטל מן השובך למחר לאכילה וסגי בהכי דיש ברירה:
והכא. במתני' אומרים חכמים עד שירשום דוקא ורבנן דמתני' ודאי כבית הלל סברי:
עוד אינון וכו'. סיומא דקושיא היא כלומר כ"ש התם דאיכא חומרא יתירא דמוקצה בעלי חיים ואפ"ה מתירין ב"ה כ"ש לגבי פירות. ל"א עוד אינון וכו' וכי אית להו לב"ה דב"ח חמיר' ממוקצה דגרוגרת וצימוקים דודאי מוקצה דגרוגרת וצימוקים גריעו דאקצייה בידים והניחם על הגג משא"כ ביוני שובך:
הדרן עלך פרק המביא

פרק ה

הלכה א

מתני' **משילין פירות דרך ארובה**. מי שיש לו פירות או תבואה שטוח על גגו להתייבש וראה גשמים מטשטשין ובאים התירו לו לטרוח ולהשליך דרך ארובה שבגג והן נופלים לארץ דליכא טירחא יתירא:

ומכסין את הפירות. ולא אמרי' טרחא שלא לצורך הוא דמשום הפסד ממון שרו ליה רבנן:

דלף. גשמים הנוטפין מן הגג:

וכן כדי יין וכדי שמן. מכסין אותן מפני הדלף:

תחת הדלף. לקבל המים שלא יטנפו הבית:

גמ' **מתני' באותו הגג**. הארובה בגג שהפירות בו:

אבל בגג אחר. של בית אחר לא:

בשאינו שוה. כלומר ולא אמרן דבגג אחר אסור בשאין הגג השני שוה לגג הזה שהפירות עליהן:

אבל אם היה שוה. ששני הגגין בשוה ואין שם טורח בירידה ועלייה שרי:

היה שם חלון. כגון אם מוקף מחיצה ואין בו ארובה ויש שם חלון במחיצה לחצר או לבית משלשלם בשקין דרך החלון בחבל וארובה דתנן במתני' לאו דוקא:

ה"ג פורסין מחצלת של שיפות ע"ג לבנים. וכ"ה במכשירין שיפא של לבני' וכן מחצלת של לבנים וה"פ פורסין מחצלת ע"ג לבנים שלא יפלו עליהן מים קודם בישולם ויפסדו א"נ אף לאחר גמר בישולם וכדי שיקבלו סיד ולא אמרי' הואיל והן עצמן מוקצין אף הכלי לא ינטל לצורכן:

אני לא שמעתי מאבא. מר' ינאי דין זה רק אחותי אמרה לי משמו:

אבל אין כופין עליה כלי. כיון דהיא אינה ניטלת אין מטלטלין הכלי לצרכה דאינו לצורך דבר הניטל:

כופין עליה כלי. דס"ל כלי ניטל אפילו לצורך דבר שאינו ניטל:

ובלבד שלא יהא נוגע בגופה של ביצה. כיון דהנחת הכלי אינו אלא לצורך דבר המוקצה לכך אסור אפי' הנגיעה א"נ לפי שהביצה סגלגלת ואי אפשר שלא ינדנדה בנגיעה:

מה כרב כשמואל. כלומר הניחא לרב דאמר לעיל פורשין מחצלת ע"ג לבנים בשבת וכן לשמואל דאמר כופין עליה את הכלי אלא לר"ש בר רבי קשיא. ל"א דמפרש בחמה מפני החמה ובגשמים מפני הגשמים היינו ביומי ניסן וביומי תשרי דאיכא חמה ואיכא צינה

ואיכא דבש משמע דוקא משום דבש שהוא דבר הניטל הוא דשרי לפרוש הא בלא"ה אסור וקשיא לרב ושמואל:

ומשני כאן מלמעלן. בפורס הסדין ע"ג הנחיל מודה ר"ש ברבי דשרי דיוכל ליטלו בכל שעה שירצה:

כאן מלמטן. בביצה אינו אוסר אלא שלא יתן הכלי תחת הביצה וללישנא בתרא כאן מלמעלן ואיכא היכירא טפי שניטל לשם דבר שאינו ניטל אסור כאן בביצה שהוא נותן מלמטן שרי:

ה"ג חפי לסוטות. שיני מפתחות של ספינות סוטות ספינה בלשון ישמעאל:

מצדתא הויין פריסין וכו'. וה"פ מצודות היו פרוסות והיו שרופין מן השמש ושאלו לרב אם מותר לטלטלן:

ואמר לון אסור ליגע בהון וכו'. אסור ליגע בהן אע"פ שמתקלקלין ואפי' מחמה לצל אסור אא"כ שחשבו עליהן מע"ש שיתנו המצודות תחת ראשן לישן עליהן שרי לטלטלן דה"ל כלי שתשמישו להיתר:

חבית. שבתוכו פירות טבל:

שנתרועעה. שנסדקה וקרובה להשבר:

מביא כלי אחר. אע"ג דטבל דבר שאינו ניטל הוא:

נתמלא. הכלי אסור לטלטלו דטבל מוקצה הוא:

להצילו שלא כדרכו. שמניח הכלי תחתיו ואינו קולט הקילוח מן האויר ואינו מצרף:

על העביט של ענבים. הגיגית שדורכין בה הענבים ומעטן הוא הכלי שבו דורכין הזתים:

שמשכן. שיצאו המשקים מהן לא יטול מהם בי"ט להצילם בכלי אחר וע"כ טעמא דאסור משום דקמיבטל כלי מהיכנו ואפי' שלא כדרכו אין עושין תקנה למוקצה:

זה יש לו מוקצה. עביט של ענבים יש לו מוקצה דאסורין משום משקה שזבו:

וזה אין לו מוקצה. דטבל אם עבר ותקנו מתוקן ולא מיקרי ביטול כלי מהיכנו:

הדא אמרה שעושין תקנה וכו'. כלומר מהך ברייתא דבסמוך מנר שכבה שמעי' שעושין תקנה וכו':

מצילין את שמנו. אם נשבר הנר שניתותר השמן בתוכו:

דר"ש היא. שמתיר לטלטל מותר שמן שבנר לכך מתיר להציל השמן וליכא למשמע מיניה מידי:

לא אמר. ר"ש אלא לטלטלו אלא אפילו להציל נמי מצילין דכיון שמותר לטלטלו תו ליכא ביטול כלי מהיכנו שהרי יכול ליקח מתוכו:

נתמלא. הכלי שהניח תחת הדלף שופך לחוץ ושונה להחזירו למקומו תחת הדלף:

עשו. הדלף כנהרות המושכין שמותר למלאות ממנו לכך שופך ושונה לאו מוקצה הוא משא"כ בטבל אמרינן לעיל נתמלא אסור לטלטלו:
ותני כן. ותני נמי הכי:

הלכה ב

מתני' **כל שחייבין עליו שאסרו חכמים לעשותו בשבת משום שבות או משום שתשמישו להיתר**. רשות שיש בו קצת מצוה אבל לא מצוה גדולה וקרוב הוא להיות דבר הרשות ויש בו איסור מדרבנן:
או משום מצוה. או שיש בו מצוה ממש ואסרו חכמים לעשותו בשבת:
חייבין עליו. שלא לעשותו בי"ט:
ואלו הן משום שבות. שהטילו עליו חכמים לשבות מהן ואין בעשייתן שום מצוה:
לא עולין באילן וכו'. כולא מפרש בגמרא אמאי גזור בהו רבנן:
אלו הן משום רשות. משום הנך דסיפא הוו מצוה גמורה לגביהן קרי להו הני רשות:
לא דנין. דין וזמנין דהוה רשות כגון שיש גדול ממנו בעיר שאין מוטל עליו לדון:
ולא מקדשין. קידושי אשה וזמנין דלא הוה מצוה גמורה כגון שיש לו אשה ובנים:
ולא חולצין ולא מיבמין. כגון שיש אחיו דהוה רשות דמצוה בגדול ליבם:
ולא מעריכין האומר ערך פלוני עלי ונותן כפי השנים כמו שכתוב בפ' ערכין:
ולא מחרימין. הרי בהמה זו חרם וסתם חרמים לבדק הבית:
ולא מגביהין תרומות ומעשרות. ואפילו כדי ליתנם לכהן בו ביום דה"ל מתקן:
גמ' **שבות שהיא רשות וכו'**. כלומר רישא אירי שהוא שבות ואין בו מצוה כלל ומציעתא אירי ברשות שיש בו מצוה וסיפא מצוה ממש וכדפרישית במתני'
בין יבש. שאין בו לחלוחית ולא מקרי מחובר:
ופריך הניחא לח. דאסור שמא יתלוש אלא יבש מ"ט אסור וכי כך אנו אומרים אסור לדרוס בשבת ע"ג זמורה תלושה:
אלא. הך ברייתא כר"מ אתיא:
גפן שיבשה אסורה. לזרוע בתוך ששה טפחים שלה דאעפ"י שנשרו עליו חיישינן שמא נשאר בה לחות ואם זרע אינה מתקדשת:
ומשני דברי הכל. אתיא הך ברייתא דאין עולין באילן בין לח ובין יבש וטעמו דגזרו רבנן ביבש אטו לח:
ופרי. ורץ קודם שבא רב:
א"ל. רב באיזה דרך באת שהקדמת לבוא לפני:
ביידא. כמו בהאי דא:

בההוא. דרך שעומד שם אילני תמרים עקומים והם יבישים:
א"ל. רב מאן התיר לך לרוץ על אילן יבש בשבת. ה"ג רבי אחא בשם :
אסור. לדרוס ע"ג זמורה בשבת אפילו היא מונחת על הארץ והיא יבישה:
ה"ג ואסור לתלוש שרשי זמורה בשבת היא שרשי אילן וכו' וכ"ה בעירובין. וה"פ שרשי אילן וכרוב דין אחד להם ובשניהם אסור לתלשן אפי' הן יבישים ומותר לישב עליהן ולא חיישינן דלמא יקטום:
קולסייא. כמו קלח:
בגבוהין ג'. הוא דאסור לישב עליהן דה"ל כאילן ובכלל גזירה דאין עולין באילן הם:
שמא ישכח ויאכל. מהפירות הגדילים על האילן:
או שמא ישכח וירעיד. האילן להשיר פירותיו:
נישמעינה מן הדא. כמו תא שמע הדא אמרה שמא ישכח וירעיד. דמפני מה אמרו בבהמה שאומרים לו רד דשמא תינוק הבהמה ויגביהנה הוא הדין באילן נמי מהאי טעמא אסור:
שמא תינוק. פי' שמא תרביצנה:
הגע עצמך. אמור לנפשך:
שהיה הוגן א' גדול. שא"א לו להגביהו למה אסרו. הוגן גמל בחור כמו נפישי גמלא סבא דטעוני משכא דהוגני:
שנייא הוא. שאני הכא כלומר טעמא אחרינא אית בבהמה ולא מחשש הגבהה אלא שהוא מצוה על שביתת בהמתו:
נשענים בבהמה.סומכין על גבי בהמה:
בבריא. אדם בריא מותר לשעון ע"ג בהמה שאינו נסמך על הבהמה לבדה אלא גם על כחו:
בתש. כח שאינו סומך אלא על הבהמה אסור:
בההוא דמיסתמיך. מעט:
בכובש. עצמו בכל כחו ע"ג הבהמה ה"ל משתמש בבעלי חיים:
מן מה. מהא דלא אר"י מפורש בשם רבי בא בר ממל מאי דעתו אלא אמר סתמא איתפלגון ר' בא בר ממל וחברייא משמע דר' בא בר ממל אף הוא כרב חסדא סבירא ליה:
שאסור להושיט דבר. במים כדי שילך ממנו והלאה או כדי לקרב אצלו דבר המונח במים דכל זה בכלל הושטה היא:
הוון יתיבון. היו יושבין וראו אדם שהיה מפצל המים בידו לכאן ולכאן ושתה:
א"ל הדא דאר"י בר זבדי וכו'. כלומר שלא כדין עשה האדם הזה שהיה מיפצל:

א"ל הדא היא דתנינן וכו'. ולא דמי לדרבי יעקב דאיהו איירי בשעושה כן שלא לצורך אכילה אבל כאן שעושה לצורך שתייה מותר כי היכא דמותר לשבור החבית לאכול ממנה גרוגרת:

סיפוק שהוא. בא מחמת כעס ורוגז:

טיפוח שהוא לרצונו. שעושה בדעת מיושבת מחמת שמחה:

הכין שרי. לאחורי ידיו שרי אבל כדרכו אסור:

אית הוה. היו זקנים ביומינו והיו מטפחין באחורי ידיהם בשבת הרי דר' יונה הוא דאמר הכין שרי:

רבי הוה. משיא אשה לר"ש בנו והיו מטפחין באחורי ידיהם בשבת:

עבר ר"מ ושמע. קולם שהן מטפחין בשבת ואמר רבותינו הותרה שבת בתמיה וכי הותר לחלל שבת דסבר ר"מ דאפילו באחורי ידיו אסור לטפח:

לרדותינו. לייסר אותנו בתוך ביתינו:

ואית דאמרי. ואיכא דאמרי דהכי אמר רבי מי הוא זה שבא לגעור בנו א"נ למנענו בתוך ביתינו מצאתי ול"נ לצנעינו שהוא לשון נידוי ומצינו כיוצא בזה בבבלי בקידושין דף כ"ה א"ל לר"ה זיל צנעינהו ופי' זה לשון נידוי לת"ח:

שמע ר"מ קלי'. דר' וברח:

נפקין. עבדי דר' ורצו אחריו רץ אחר רץ:

אפרח רוחא. הפריח הרוח הסודר מעל צווארו של ר"מ:

אודיק. השקיף ר' מן החלון וראה צווארו של ר"מ מאחריו:

אמר. ר' לא זכיתי לתורה להיות מחודד טפי משארי חכמים אלא בשביל שראיתי צווארו דר"מ מאחוריו:

אלא. בשביל שראינו אצבעו דר' יצא מן בית יד שלו:

ה"ג ארשב"י סבא מקושא דבי כנשתא חדתא הוה. פי' זקני היה חזן דבה"כ חדש והיה מקיש על הבית שיבואו לבה"כ כמנהג. וכ"כ המרדכי:

ר' ליל. שם חכם:

מקש על כסא. היה מכה על הכסא בשבת להשמעת קול:

רבי אילא. אתעכב בבית המדרש בליל שבת:

סלק לביתא. כשרצה לכנוס לביתו מצא שהיו ישנים רבץ עצמו על הסולם לפני ביתו בשביל שלא רצה להכות על פתחו בשבת:

ר"י היה. לומד עם בנו של ר' אימי:

אזל. ר' אימי ורצה לעורר בנו בצפרא דשבתא שילך ללמוד והתחיל להכות על פתחו:

א"ל. בנו אבא מי התיר לך לעשות כן:
מה מקשה וכו'. מהו להכות על הכרס בשבת:
וא"ל. רבי יסא בחול מי התיר לך להכות על הכרס דהא אסור משום הרהור דקיי"ל אסור להניח ידו למטה מטיבורו:
נהגין רבנן בחולה. באדם שהוא חולה מותר להכות על כרסו מן הטיבור ולמעלה:
בבגדיו. כשהוא לבוש בגדים מותר אפילו מן הטיבור ולמטה דהא אפי' באמה גופא אמרינן התם ואם היתה מטלית עבה מותר להתחכך בה כל שכן למטה מטיבורו:
והא מתני'. דסנהדרין פרק ד' פליגא על רבי אבהו:
ותני ר"ח כן. ואף ר"ח תני כן דמותר לדון דיני ממונות בערב שבת:
ומשני אמר כן להלכה. דברי ר"ח ודיוקא דמתני' היינו להלכה שאם דן דיני ממונות בערב שבת דינו דין:
וכאן. הא דאמר ר"ח בשם ר' אבהו שאין דנין:
לדבר תורה. אם בא אחד ושאל אין מורין לו היתירא לדון דיני ממונות בערב שבת:
שלא לעשות סעודת אירוסין. בע"ש:
הא לארס. בלא סעודה מותר אפי' בע"ש:
מושיב יחידים ביתה. מכאן שמ' יום קודם יצירת הולד בת קול יוצאת בת פלוני לפלוני:
במאזנים לעלות המה מהבל יחד. דרשו בויקרא רבה עד שהן עשוין הבל בתוך מעי אמן הם יחד שמעינן דמה' כבר יצאו הזיווגים:
וכא הוא אומר הכין. וכאן הוא אומר דאיכא למיחש שמא יקדמנו אחר ויקחנה:
אלא שמא יקדמנו אחר בתפילה. דתפילה משנה הגזירה:
אפילו כן לא קיימא. אם זכה בה ע"י תפילה אינה מתקיימת לו וימות הוא או היא:
איתפלגון. פליגי בה ר"י ורשב"ל:
מפרשין להון. פלוגתייהו דלא תקשי לרשב"ל למתני' דתנן בה מקדישין:
הולך לו. בע"פ שחל להיות בשבת הולך אצל מוכרי טלאים ולוקח מהם טלה לפסחו:
אצל מוכרי פסחים. שהקדישו כבר מעי"ט:
כמ"ד מקדישין תחלה בי"ט. וה"ה בשבת והלכך לוקח טלה והוא מקדישו בשבת:
יהא אסור משום מקדיש. למ"ד שהולך אצל מוכרי פסחים מאי תיקן הא הקדישן של מוכרי פסחים יוצא לחולין קודם קבלת המעות ואח"כ חוזר ומקדיש א"כ ה"ל כמקדיש בתחילה בי"ט:
ופריך והא תנינן במתני' אין מקדישין. בי"ט וקשיא למ"ד מקדישין:

במקדיש למחר. הא דאין מקדישין בי"ט היינו שלא יקדיש היום להקריב למחר אבל להקריב בי"ט מותר:

וחורנה. ואידך:

במקדיש לבדק הבית. הוא דאסור בשבת וי"ט אבל להקדיש למזבח שרי:

ה"ג ואפי' כמ"ד אין מקדישין במקדיש בעזרה. וה"פ ואפי' למ"ד אין מקדישין בי"ט מותר ליקח ממוכרי טלאים והא דמקדיש בשבת אין איסור דמקדישו בעזרה ואין שבות במקדש והא דאין מקדישין בשבת וי"ט אינו אלא שבות:

ופריך איליין אינין. אוכל נפש לחוד הוא דאיכא בין י"ט לשבת והא איכא אחרנייתא:

סקילה בשבת. לעושה מלאכה במזיד בעדים והתראה וכרת לעושה בלא עדים והתראה ואילו בי"ט אינו אלא בל"ת:

מכות בי"ט. העושה מלאכה בי"ט במזיד חייב מלקות ובשבת אינו חייב מכות דה"ל לאו שניתן לאזהרת מיתת ב"ד ואין לוקין עליו:

אין תימר. וא"ת באוכל נפש הוא דאיירי מתני' אבל בעונשין לא קמיירי דמ"מ בתרווייהו איסורא מיהא איכא עדיין תיקשי לן דאף באוכל נפש איכא בין י"ט ושבת:

משחילין פירות דרך ארובה בי"ט. דהתירו לו בי"ט לטרוח ולהשליך דרך ארובה שבגג והן נופלין לארץ דליכא טירחא יתירא אבל לא בשבת הרי שמותר לכתחילה בי"ט ואסור בשבת:

ועוד. מהך ברייתא קשיא:

והוא שמל. דקודם המילה אסור לשחוק דאפשר דלא יצטרכו להם:

בחותמות שבקרקע. דלתי פתחי בורות ומערות הסגורות בקשרי חבלים:

שמפקפקים. מנענן:

ומפקיעין. החבל לסתור עבותו וגדילתו דבחותמות הקשורים אין בסתירתן איסור דאורייתא לפיכך מותר בי"ט:

בשבת. אבל בשבת מותר לפקפקן ואסור להפקיע וכו':

ובכלים. כגון תיבה הנעולה ע"י חבל אפי' בשבת מותר לפקפק ולהפקיע ולחתוך דאין סתירה בכלים:

ה"ג תני בשם ר"י אף מכשירי אוכל נפש התירו מה ביניהון וכ"ה במגילה. וה"פ מאי איכא בין תנא דמתני' לר"י:

לחדד ראשו של שפוד. שנתקלקל בי"ט איכא בינייהו לר"י מותר ולחכמים אסור דה"ל מלאכה מכשירי אוכל נפש:

להוציא אש מן האבנים. לבשל בי"ט איכא בינייהו:

הוא הדבר. בתמיה וכי זה הוא הדבר דאיפלגו בה ר"י ורבנן:
מה הדבר. על איזה מהאמוראי' הוא מתמיה:
ומשני לית לך. כלומר על שניהם הוא מתמיה דאף ר"י אין מתיר מלאכה גמורה ואין לך לומר דאיכא בינייהו אלא הך מתני' אבל משיאה ע"ג חברתה. דמשני מדרך חול:
דר"י היא. דמתיר מכשירי אוכל נפש בדבר שאינו מלאכה גמורה:
דאמר ר"י בשם שמואל ד"ה היא. מתני' איירי שאינו עושה אלא להעביר שמנוניתה מעליה ולא לחדדה דהוה לה כהדחה בעלמא וקא משמע לן ר"ח דמתני' במשיאה לחדדה דומיא דמשחיזין ואפילו הכי שרי דמתני' כר"י ל"א ה"ק לית לך דקשיא לר"י בר פזי אר"ח דאמר לחדד ראשו של שפוד ביניהון והרי ר"ח הוא דאמר מתני' כר"י ואס"ד דאף מלאכה גמורה מתיר ר"י במכשירין א"כ אף במשחזת נמי מותר ואיך קאמר דמתני' כר"י והיינו דקאמר הוא הדבר:
נר של אבטלה. נר שדולק שלא לצורך אלא לבטלה:
ביום השבת. מיותר אלא לדיוקא בשבת הוא דאסור ובי"ט מותר ול"ל קרא א"ת להתיר בי"ט הבערה שלצורך אוכל נפש והכתיב אך וגו':
אלא כי. איירי קרא בנר של אבטלה דשרי:
ותניי תמן.בפ"ק אין מוציאין את הקטן וכו' וב"ה מתירין וטעמייהו דב"ה דאמרינן מתוך שהותרה הוצאה לצורך הותרה נמי הוצאה שלא לצורך א"כ בהבערה נמי אמרינן מתוך שהותרה הבערה לצורך הותרה שלא לצורך ש"מ דנר של אבטלה מותר להדליק בי"ט:
בעא קומי ר"י. מהו להדליק נר של אבטלה:
לא תאסור ולא תשרי. דסבר הא דאמרינן מתוך הלכה היא ואין מורין כן:

הלכה ג

מתני' **הבהמה והכלים כרגלי הבעלים**. אין אדם יכול להוליכה בי"ט אלא במקום שהבעלים יכולים לילך:
ושאינן מיוחדין. לאחד מהן אלא לכולן:
הרי אלו כמקום שהולכין. למקום שכלן יכולין לילך מותר להוליך הכלים אבל אם עירב א' לסוף אלפים לצפון והשאר לא ערבו הוא מעכב על ידם מלהוליכה לדרום אפי' פסיעה אחת מפני חלקו והן מעכבין על ידו מלהוליכה לצפון אלא אלפים אמה שהן מותרין בהן:
גמ' **מתני' בשמסרה**. הבהמה לרועה בי"ט הוא דהויא כרגלי הבעלים אבל אם מסרה לו בעי"ט כרגלי הרועה:

בשיש שם רועה אחר. כלומר ולא אמרן דאם מסרה לו בי"ט כרגלי בעלים דוקא בשיש בעיר רועה אחר ולא ידעי' להי מינייהו הוה דעת בעלים הלכך כרגלי הבעלים אם לא היתה אצל הרועה מבעוד יום:

אבל אם אין שם רועה אחר. אלא כל בני העיר מעמידין בהמתן אצל זה ה"ל כרשותו וקנו כשביתתו:

כרגלי הבקר. פי' כרגלי שומר הבקר:

הלכה ד

מתני' **כרגלי השואל**. שהרי קנה שביתתו אצלו בין השמשות דבין השמשות שהוא כניסת היום קונה שביתה ואפי' לא בא ליד השואל אלא ביום טוב כיון דאסמכיה ברשותיה אוקמיה והשואל דתנן בדיבורא בעלמא ולא משך:

בי"ט. אם שאל בי"ט משחשיכה:

כרגלי המשאיל. שקנה שביתה אצל בעליו ואפי' רגיל להשאיל בכל י"ט:

תבלין. לקדירתו:

הרי אלו. הקדרה והעיסה כרגלי שתיהן ואין מוליכין אותן אלא במקום ששתיהן יכולין לילך דכיון דבי"ט שאלו קנו התבלין והמים והמלח השביתה אצל בעליהן:

גמ' **תחומין**. דתנן במתניתין להוליך הכלים למקום שקנו שביתה:

עשו אותו כמידת הדין. דאע"פ שלא משך קני וכדר"י דאמר דבר תורה מעות קונות ומפני מה אמרו משיכה קונה כדי שלא יאמרו נשרפו וכו' הלכך גבי תחומין משאמר לו להשאיל ה"ל כרגלי השואל:

ה"ג תדע לך שכן ממתני'. וה"פ דתנן מעי"ט כרגלי השואל וקשיא פשיטא אלא ודאי בשלא משך וכדפרישית במתני' תמן. בבבל אומרים בשם ר"ח הא דמסיק בסמוך ואפי' עצים דינם כמים:

ולא ידעינן אם מן שמועה. ששמעו כך מר"ח א"נ ששמע ר"ח כך מרבותיו או ברייתא היא:

וסברנן מימר. סברוה למימר דטעמא דר"י בעצים מפני שאין ממש ניכר בהמאכל הסקה איירי:

ה"ג ר"י פוטר במים מפני שאין בהן ממש תני מפני שהן נבלעין בעיסה. כ"מ בבבלי בפ"ב דעירובין:

מה נפק מביניהון. מאי בינייהו בין הטעם שאין בהן ממש או שהן נבלעין בעיסה:

ה"ג המים שבתבשיל. איכא בינייהו וכדמסיק:

ה"ג **הרי אין בהן ממש**. שסובר המים אין בהן ממש היינו שאינן גושיים לאחזן בידו או לגללן שילכו אינן קונים שביתה:
הרי אינן נבלעים בתבשיל. אלא הציר והרוטב הן בעין וקנו שביתה:

הלכה ה

מתני' **ושלהב**'. כגון שהדליק נר בשלהבת חבירו אינו מעכב איסור תחומין:
מועלין בה. הנהנה ממנה מביא אשם מעילות:
ושלהבת לא נהנין. לכתחילה מדרבנן ואם נהנה לא מועלין אינו מביא קרבן מעילה דלית בה משהו:
גמ' **גחלת של עכו"ם אסורה**. שנא' לא ידבק בידך מאומה מן החרם:
והשלהבת מותרת. אפי' מדרבנן דכיון דמאיס בדיל מינייהו ולא גזרו רבנן אטו גחלת והוא מוקצה מחמת מיאוס ומחמת איסור משא"כ הקדש דאינו בדיל מיניה אלא מחמת איסורו גזרו בו רבנן:
ומברכין. במוצאי שבת:
לוחשות. בוערות נראות כמתנועעת ולוחשות זו לזו:
ובלבד בנקטפת. שיהא שלהבת ע"ג גחלים ואפי' נפסק וקופץ תמיד:
נקטפת. מלשון הקוטפים מלוח עלי שיח:

הלכה ו

מתני' **כרגלי יחיד**. אין מוליכין המים אלא כרגלי בעל הבור:
כרגלי אנשי אותה העיר. אלפים לכל רוח חוץ לעיבוריה:
ושל עולי בבל. העשוים לעוברי דרכים באמצע הדרך ועשאום בני הגולה לשתותם בעלותם:
כרגלי הממלא. מפני שהוא הפקר והפקר נקנה בהגבהה ואם בא אחד ושאל לו מימיו אינו מוליכן אלא כרגליו:
גמ' **באר שבין שני תחומין**. שבת ומקצתה בתוך התחום:
עושין לה מחיצה של ברזל. דלא ליעיילו בהו מיא:
אפילו מחיצה של קנים. דקל הוא שהקילו במים והתירו מחיצה תלויה:
ובלבד שלא יהיו מים נמשכין. דכל מידי דנייד לית ליה שביתה:
החמירו בדבריהן יותר מד"ת. דאל"כ ליבטל הני מיא שבאין מחוץ לתחום:
ולא מין במינו הוא. דבדאורייתא נמי לא בטיל:
הדא אמרה. מדקאמר ושל עולי בבל כרגלי הממלא שמעינן דהמוצא כלי בדרך הוא כרגלי הממלא דחפצי הפקר אינן קונין שביתה במקומן:

הלכה ז

מתני' **לא יביאו לו מפירותיו**. הואיל והוא לא ערב לשם דפירותיו כמוהו:

גמ' ה"ג המפקיד פירותיו אצל חבירו רב ושמואל וכו' :

הם יביאו לו מפירותיו. דכרגלי הנפקד הם:

שהיה המפתח ביד הבעלים. הלכך ברשות המפקיד הן:

ה"ג או שמסרו להן רשותן מבע"י. וה"פ שהנפקד מסר רשותו להמפקיד מבעוד יום וכגון שיחד לו קרן זוית לפיכך הן ברשות המפקיד:

ויידא אמר דא. והיכן אמר דבר זה שמוכרח לתרץ שאם מסרו להן בעלים רשותן הן כרגלי המפקיד:

לא כרגלי מי שהיו מופקדין אצלו. בתמיה וקשיא לרב דהא תנן במתני' דהן כרגלי האורחים והן המפקידים לאחר שזיכה להם אלא ודאי דכיון שזיכה להם כאילו יחד להם קרן זוית דמי:

מתני' **מי שזימן אצלו אורחים**. מעיר אחרת ויבואו אצלו ע"י עירוב לא יוליכו לאחר הסעודה מנות בידם לביתם:

הלכה ח

אא"כ. שמסרם בעל הבית זה לאדם אחר במשיכה מעי"ט ואמר לו זכה במנות אלו לפלוני ופלוני דזכין לאדם שלא בפניו:

גמ' **שהן יוצאות בפסח**. ורועות בשדה ונכנסות לישוב במרחשון:

הלנות בעיר. שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום:

הדא אמרה. מדמתירין לשחוט בי"ט בהמות שבאות מחוץ לתחום א"כ ה"ה כלי שבא משחשיכה מחוץ לתחום מותר לטלטלו. ל"א משחשיכה מוצאי י"ט מותר לטלטלו מיד וא"צ להמתין בכדי שיעשו והראשון נראה עיקר:

ובלבד בד"א. הוא דמותר לטלטלו אבל חוץ לד' אמות אסור לטלטלו:

גמלייל זוגא. כך שמו:

אוקריה.היה מכבד לו חד ישמעאל כמהין ופטריות בי"ט וידע שלא נלקטו בי"ט:

קבל. אותן ממנו בתוך בית מגורך ואכול אותן בתוך ד' אמות שאם יקבל אותן בחוץ יהא אסור לטלטלן ד' אמות ולהביאן לבית ולאו אורח ארעא לאכול ברשות הרבים:

הדרן עלך פרק משילין וסליקא לה כולא מסכת ביצה: